SKEPTIKKO

Mars ja EY

Hengen ja tiedon messut

Psykoterapialaki?

Pörssiennuste

Numero 12/13 Syksy 1991

Jäsenasioista, lehtitilauksista ja muista yhdistyksen toimintaan liittyvistä kysymyksistä pyydetään neuvottelemaan sihteerin kanssa, puh. 90-538677 tai postitse:

Lauri Gröhn
Ojahaanpolku 8 B 17
01600 Vantaa

SKEPTIKKO-lehden toimitus: päätoimittaja Pekka Roponen, muut toimitusneuvoston jäsenet: Matti Virtanen ja Nils Mustelin.

Päätoimittaja, puh. 918-8192609 (työ), postiosoite:

Pekka Roponen
Tahtikatu 3
15810 Lahti

ISSN 0786-2571

Sisällys

Kansi: Harri Hietala

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä edusta toimituksen, Skepsiksen tai CSICOPin virallista kantaa.

Usko ja tieteisusko

Skepsiksessä on käyty jonkin verran keskustelua siitä, pitäisikö kritiikkiä suunnata myös tieteeseen itseensä, tai ehkä paremminkin sen väärinkäyttöön, jota voitaisiin nimittää tieteisuskoksi.

"Tieteellinen tosiasia" on iskusana, jota helposti käytetään toisen henkilön mielipiteen nujertamiseen. Käsitteellisesti "totuus" tieteellisessä tutkimuksessa on ongelmallinen. Fysiikassa ja matematiikassa luonnonlait ovat suhteellisen yksiselitteisiä, olivatpa sitten tilastollisia tai ei.

Sen sijaan asiat tulevat vaikeammiksi heti tutkittaessa monimutkaisempia ilmiöitä (kuten ihmisruumista) ja myös siirryttäessä sovellutusten alueelle. Esimerkin tarjoaa lääketiede, jos sitä nyt voidaan tieteeksi kutsua. Monissa asioissa kokeellinen tutkimus antaa ristiriitaisia tuloksia. Toisaalta pitäisi käyttää hoitomenetelmiä, jotka perustuvat tutkittuun tietoon, toisaalta on tavallaan valittava mitä uskoo ja mitä näkökohtia painottaa.

Tiede edellyttää nöyryyttä. Havainto on havainto, mutta sitä on tulkittava hyvin varovaisesti. Usein on mielipidekysymys, mitä mahdollisista tulkinnoista pitää oikeana. On siis hypoteeseja, joita ei voida tässä vaiheessa todistaa oikeiksi tai vääriksi.

Uskontojen merkityksen vähennyttyä on tiede pyritty korottamaan uskonnon paikalle. Se on vaarallista. Koska tiede on aina epävarmaa, on tieteen väärinkäyttöä pyrkiä siihen, että tiede antaisi ihmisen elämälle mielekkyyden ja tarkoituksen.

Tiede kertoo meille paljon siitä, millaisia ilmiöitä itse olemme. Ainoa tieteen tarjoama mielekkyys elämällemme on DNA:n siirto tuleville sukupolville. Kun olemme sen tehneet, ei meillä juurikaan enää ole mahdollisuuksia yhtä ainutlaatuisiin tekoihin.

Yhteiskunta tarvitsee tiedettä kartoittaakseen erilaisten päätösten seurauksia. Päätökset itse ovat eettisten, moraalisten ja poliittisten näkökohtien sanelemia. Nämä asiat taas perustuvat ennen muuta ihmisten välisiin sopimuksiin.

Epämääräisten "tieteellisten tutkimustulosten" käyttäminen ihmisten elämänfilosofian pohjana (kuten esim. new age -liikkeessä tehdään) on hyvin arveluttavaa. Tällöin riistetään tavallaan yksiön oikeus omiin arviointeihin, omaan vastuuseen, omiin mielipiteisiin, oli hän sitten tiedemies tai ei.

Esimerkin voi hakea jälleen lääketeiteen piiristä. Lukija voi itse kuvitella, millainen olisi se maailma, jossa elämänfilosofia perustuisi lääketieteen tavoitteisiin; sairauksien välttämiseen ja iän pidentämiseen. Lääkärin näkökulmasta se olisi sangen kauhea.

Lahdessa *10.10.91*
Pekka Roponen, LL

Palvelukseen halutaan

Skeptikko-lehti tarvitsee apua. Nykyisin toimittajavoimin lehteä ei saada valmiiksi niin usein kuin olisi tarvis.

Siksi haemme 'toimituksen' avuksi toimittajaa tai toimitussihteeriä, joka voisi uhrata muutaman tunnin viikossa lehden suunnittelulle, kirjoittamiselle, juttujen käsittelylle ja taitolle. Aiempi kokemus lehdenteosta on suotavaa.

Mitään palkkaa emme maksa, eikä edes kiitoksia ole luvassa. Toimen hyvistä puolista on mainittava se, että Skeptikon toimittajana voi saada ahdasmielisen ja tosikkomaisen ihmisen maineen.

Jäsenkyselyn perusteella näyttää siltä, että yhdistyksessä on runsaasti käyttämättömiä voimavaroja. Lehdenteosta kiinnostuneita pyydetäänkin ilmoittautumaan päätoimittaja Roposelle tai puheenjohtaja Mustelinille.

Mars ja EY epäilyksen alaisina

Euroopan kolmas skeptikkokokous pidettiin Amsterdamissa

Matti Virtanen

Mars ja Euroopan yhteisö olivat pääosissa Euroopan skeptikkoyhdistysten kokouksessa Amsterdamissa lokakuussa. Mars vainosi kokousta sen vuoksi, että Hollannin Skepsis-yhdistys oli valinnut yhdeksi teemaksi **Michel** ja **Francoise Gauquelinin** kuuluisan "Mars-efektin". Sitä puitiin viidessä alustuksessa.

EY jäi skeptikon mieleen siksi, että Belgian skeptikkoja edustanut professori **Wim Betz** kertoi mielenkiintoisen tarinan siitä, miten homeopaattinen lääketeollisuus on onnistunut lobbaamaan melkein koko yhteisön poliitikot ja byrokraatit mieleisensä direktiivin taakse.

Mutta ensin Marsiin. Hollannin Skepsiksen puheenjohtaja, Utrechtin yliopiston astrofysiikan ja avaruustutkimuksen emeritusprofessori **Cornelis de Jager** puhui Mars-efektin ja syntyvyyslukujen jaksottaisuuden välisistä yhteyksistä. Hän totesi, että Gauquelin ja **Suitbert Ertel** ovat löytäneet merkitsevän korrelaation huomattavien urheilijoiden syntyvyysfrekvenssin ja Marsin aseman välillä, syntymäpaikasta katsoen. Esitelmässään de Jager todisteli, että mikä tahansa maallinen tapahtuma, jonka ilmenemisessä on vuotuinen tai vuorokautinen vaihtelu, näyttää tilastollisesti merkitsevästi mutta fysikaalisesti erheellisesti olevan riippuvainen Marsin asemasta. Edellytys näennäisen riippuvuuden syntymiselle on, että tutkittava aineisto on kerätty rajatulta aikajaksolta.

Gauquelinin ja Ertelin "efektillä" ei de Jagerin mukaan ole välttämättä mitään tekemistä Marsin kanssa, vaan se saattaa

johtua siitä, että merkittävien urheilijoiden syntyvyys näyttää vaihtelevan vuoden- ja vuorokaudenaikojen mukaan.

Samaa hypoteesia kannattivat muutkin esitelmöitsijät. Tohtori **Piet H. Jongbloet,** Maria Roepaan -kehitysvammalaitoksen lääketieteellinen johtaja kertoi, että vammaisten lasten syntyvyys noudattaa poikkeuksellista vuosirytmiä, joka voidaan selittää etupäässä valoisuuden vaihtelulla. Ilmiö on tunnettu koko eläinkunnassa: optimaalinen hedelmöitys tapahtuu yleensä vain tiettyinä vuodenaikoina. Ihmisväestölläkin tämä ilmiö tunnetaan, mutta se on niin vähäinen, ettei sitä yleisesti tiedosteta. Hypoteesin nimeä en yritä suomentaa — englanniksi se kuului "Seasonal Preovulatory Overripeness Ovopathy" eli Sproo-hypoteesi. Hypoteesi ennustaa, että epäsuotuisia hedelmöittymisiä tapahtuu keskimääräistä enemmän silloin kun 'ovulaatiosesonki' on ohi.

Sproo-hypoteesille komplementaarinen on ns. Sopor- eli Seasonal Optimum Ovulation Rate -hypoteesi. Se ennustaa, että optimaalisia hedelmöittymisiä tapahtuu keskimääräistä useammin juuri tiettyinä aikoina, 'ovulaatiosesongin' huipulla. Optimaalinen hedelmöittymishetki luo parhaat mahdolliset edellytykset terveen ja voimakkaan lapsen (siis urheilijatyypin) syntymälle.

Jongbloetin mukaan nämä kaksi ovulaatiohypoteesia on havaittu empiirisesti kestäviksi. Ne eivät kuitenkaan riitä selittämään kokonaan Gauquelinin Mars -efektiä, vaan sen ymmärtämiseksi pitää Jongbloetin mukaan ottaa huomioon myös syntyvyyden vuorokautinen vaihtelu: suotuisin aika syntyä on yön pikkutunneilla, ja silloin onkin syntyvyystilastossa selvä huippu.

Samalla kannalla oli tiedetoimittaja **Carl Koppeschaar** Haarlemista Hollannista. Hänkin oli löytänyt Gauquelinin aineistosta vuotuista ja vuorokautista syntyvyyden vaihtelua, joka johtuu valoisuuden rytmistä. Yhteys Marsin asemaan oli hänen mielestään vain näennäinen. Koppeschaar oli simuloinut tietokoneella planeettojen liikkeitä ja syntyvyyslukuja, ja löytänyt uusia 'Mars-efektejä'.

Ensimmäisen vastauspuheenvuoron käytti edellisten puhujien usein mainitsema professori Ertel Göttingenin yliopistosta. Hän on tutkinut Gauquelinien alkuperäisaineistoa pitkään, ja vahvisti omasta puoletaan "Mars -korrelaation" olemassaolon.

Aivan oikein - hän käytti nimen omaan ilmausta Mars -korrelaatio eikä Mars -efekti. Ertelin mukaan on valitettavaa, että puhutaan Mars- tai Gauquelin- tai kätilöefektistä eli vaikutuksesta, kun mitään sellaista ei ole todistettu. Korrelaation olemassaolohan ei todista mitään fyysistä riippuvuussuhdetta, kuten kaikki tilastotieteen alkeiskurssin käyneet tietävät. Korrelaation voi aiheuttaa joku tuntematon kolmas tekijä, esimerkiksi Aurinko, jonka syyksi on pantu mm. hukkumiskuolemien ja tötteröjäätelön menekin välinen erittäin merkitsevä suhde.

Toisen vastauspuheenvuoron käytti Michel Gauquelinin leski Francoise, joka oli valitettavasti kaksipäiväisen skeptikkokokouksen ainoa naispuolinen puhuja. Rouva G:n sanoma oli, että he olivat miehensä kanssa ottaneet huomioon kaikki esitetyt virhemahdollisuudet ja puhdistaneet aineistonsa erilaisista syntyvyysrytmeistä. Hänen esityksensä oli sen verran mielenkiintoinen, että julkaisemme sen ohessa melkein kokonaan.

Mars-keskustelua käytiin kymmenien piirtoheitinkalvojen ja diojen avulla, mikä helpotti hieman syntyvyysrytmien ymmärtämistä. Muuten keskustelu oli hyvin tekninen, ja kärryillä pysyminen olisi vaatinut hyvät tiedot sekä taivaanmekaniikasta että ihmisen lisääntymisbiologiasta. Hollannin skeptikot ovat onneksi luvanneet julkaista koko keskustelun kuvineen päivineen, kunhan esitelmien pohjana olleet tutkimukset saadaan viimeistellyiksi.

Skeptikkoa jäi vaivaamaan yksi asia: Kolmen tunnin keskustelun aikana ei käsitelty lainkaan Gauquelinin alkuperäisaineiston koostumusta ja luonnetta. Meille ei kerrottu, miten se kerättiin ja millaisia tietoja se pitää sisällään. Ilmeisesti ei ole mitään syytä epäillä, etteikö siinä aineistossa ole outoja korrelaatioita. Mutta miten Gauquelin mahtoi kerätä urheilijansa? Olisiko mahdollista, että hän on jossakin työnsä vaiheessa langennut vaikkapa tiedostamattaan aineiston valikointiin? Sellaistahan sattuu.

Michel ja Francoise Gauquelinista on saatu kuulla niin paljon toisen käden tietoa, että tässä yhteydessä lienee syytä kirjata rouva Gauquelinin puheenvuoro Amsterdamin skeptikkokokouksessa 5. lokakuuta. Hän piti kommenttipuheenvuoronsa sen jälkeen kun Mars-korrelaatiota oli analysoitu kolmessa esitelmässä erilaisten syntyvyyshypoteesien avulla. Muiden esitelmöitsijöiden tapaan Francoise Gauquelin käytti piirtoheitinkalvoja, joista ei valitettavasti ehtinyt saada kopioita. Olen siksi lyhentänyt puheenvuoroa hieman teknisiltä osiltaan, joita ei voi ymmärtää ilman kuvia. (Itse en tosin ymmärtänyt kuvistakaan kaikkea - mv.)

"Ongelma on paljon mutkikkaampi kuin täällä on nyt selitetty. Vuonna 1951, kun tapasin Michel Gauquelinin Pariisin yliopiston penkillä, hän keräsi tilastoja merkittävistä henkilöistä, ja oli juuri saanut koottua tiedot lääketieteilijöistä. Monien tarkistusten jälkeen hän selvitti, ovatko astrologiset vaikutukset totta vai eivät.

Hän oli sitä vastaan; hän halusi todistaa ettei astrologia pidä paikkaansa. Hänellä oli tieteellinen mieli, ja hän halusi tutkia asiaa todellisella aineistolla sen sijaan että hän olisi vain olettanut sen vääräksi.

Hän oli jo todistanut, että eläinradan kuvioilla ei ole mitään merkitystä. Se osa astrologiasta voidaan siis heittää menemään, ja sehän on tärkein osa.

Mutta lääketieteen akateemikoilla oli Mars-efekti, jonka te olette nähneet täälläkin (näyttää piirtoheitinkalvon). Ensin on normaaliväestön kuvaaja — näette, että me tutkimme asian joka puolelta. Mehän olimme tulosta vastaan.

Teimme työtä 20 vuotta, kun arvostetut professorimme täällä ovat tutkineet ilmiötä vain yhden vuoden. Olemme ottaneet huomioon kaikki selitysvaihtoehdot, myös ne joita täällä on tänään käsitelty. Ja luulen, että pystyn osoittamaan ne vääriksi. Mutta haluaisin jatkaa työtä heidän kanssaan, jotta näkisimme mihin päädymme yhdessä.

Nyt näytän teille, miten korjasimme planeettavaikutuksen normaaliväestön suhteen ja satunnaisaineiston kanssa ja kaikilla mahdollisilla tavoilla saadaksemme selville mitä taivaalla tapahtuu ilman mitään astrologisia vaikutuksia. (Näyttää kuvaa.)... Professori Jongbloetin esitelmässä oli joku väärinkäsitys.

Jos olette tilastotieteilijä, nämä todennäköisyydet tekevät teihin vaikutuksen... Meillä on siis ongelma, joka on paljon mutkikkaampi kuin miltä tänään näyttää.

Toivon, että voimme tehdä yhteistyötä jatkossa. En kannata astrologiaa ollenkaan, enkä ole astrologi vaan psykologi. Mutta en ole valmis työntämään syrjään uutta efektiä, jos sellainen on olemassa. Rationaalinen selitys varmasti löytyy, jos teemme yhteistyötä. Mutta emme voi hylätä sitä vain sen vuoksi, että se on häiritsevä juuri nyt.

Professori Ertel onkin jo työskennellyt aineistomme kanssa. Olen kiitollinen, että sain tulla tänne puhumaan. Olen kiitollinen myös professori Kurtzille, joka on myös tehnyt yhteistyötä kanssamme. Hän ei kuitenkaan onnistunut (löytämään Mars -efektiä).

Haluan olla yhteistyössä sellaisten ihmisten kanssa, jotka ovat kiinnostuneita etsimään virheitä työstämme. Emme halua julkaista typeryyksiä vaan tietää, onko efekti olemassa vai ei."

Skeptinen yleisö kiitti puhujaa lämpimin suosionosoituksin.

Homeopatia etenee EY:ssä

Kokouksen parhaita puhujia oli EY:n lääkepolitiikkaan perehtynyt Brysselin vapaan yliopiston lääketieteen professori Wim Betz. Hän kertoi, että homeopaatit ovat saavuttaneet EY:ssä merkittävän voiton viime kesänä, kun yhteisön parlamentti hyväksyi ns. Chanterien ehdotuksen. Se ulottaisi löyhät saksalaiset normit homeopaattisten tuotteiden rekisteröinnissä ja valvonnassa koko yhteisön alueelle.

Asian käsittely oli vielä lokakuussa kesken; EY:n ministerineuvostolta odotetaan ratkaisua asiaan kuluvan talven aikana.

Betz kertoi esityksessään, että lääkevalmisteiden rekisteröintiä käsittelevät EY:n direktiivit ovat vuosilta 1965, 1975 ja 1989. Ne edellyttävät hyvin dokumentoituja kliinisiä todisteita lääkeaineiden vaikutuksista. Vanhakantainen lääketeollisuus on hänen mukaansa pitänyt direktiivejä liiankin tiukkoina, ja erityisesti homeopaattisten lääkkeiden valmistajat ovat olleet niiden vuoksi pahoillaan.

Niinpä homeopaattinen teollisuus onkin lobannut eli harrastanut Brysselissä ja Strasbourgissa käytäväpolitikointia saadakseen EY:n lääkedirektiiveihin poikkeussäädöksiä. Tavoitteena on ollut nimen omaan vapauttaa homeopaattinen lääkintä (HM) ja antroposofinen lääkintä (AM) tieteellisestä todistustaakasta.

Homeopaattinen lobby osasi käyttää kieltä, jota poliittikot ymmärtävät. Sen mukaan eri EY-maiden säädökset lääkkeiden kelvollisuudesta ovat vapaan kaupan este. Asia eteni pari vuotta sitten komiteaan, ja belgialainen europarlamentin jäsen, herra **Chanterie** nimitettiin asian vastuuhenkilöksi. Maaliskuussa 1990 komitean mietintö lähetettiin asiantuntijakomiteoihin lausunnoille, ja siihen tehtiin joitakin lisäyksiä. Valmis Chanterien esitys annettiin EY:n parlamentille viime kesänä, ja se hyväksyttiin melkein yksimielisesti 13.6.1991. Vain yksi parlamentin jäsen äänesti vastaan.

Betz oli lukenut direktiiviesityksen tarkkaan ja esitti sen keskeisistä kohdista seuraavaa:

Esityksen johdanto-osassa sanotaan, että HM tunnustetaan virallisesti joissakin jäsenmaissa, mutta vain suvaitaan toisissa jäsenmaissa. "HM on kuitenkin laajasti käytetty myös niissä maissa, jotka eivät tunnusta sitä virallisesti."

Johdannossa on myös lause, joka Betzin mielestä on keskeinen, koska se vapauttaa HM:n lääketieteen vaatimuksista: "On taipeen, ottaen huomioon HM:n erityiset ominaisuudet, kuten hyvin alhaiset aktiivisten aineiden pitoisuudet sekä sen tosiasian, että tavanomaiset kliiniset kokeet tilastollisille menetelmineen tuskin ovat sovellettavissa, että HM:n osalta pitäisi ottaa käyttöön yksinkertaistettu rekisteröintimenettely. Menettely koskisi niitä HM-valmisteita, joiden kaupallisessa sovellu-

tuksessa ei täsmennetä hoitavaa vaikutusta ja joiden pitoisuus on vaaraton."

Edelleen: "Allopatia, antroposofia ja homeopatia on katsottava erilaisiksi lähestymistavoiksi, joilla kullakin on omat hyvät puolensa, ja jotka monessa tapauksessa ovat komplementaarisia."

Direktiiviesityksen pykälistä Betz oli löytänyt seuraavanlaisia yksityiskohtia: Artikla 1: HM-valmisteet on tehty aineista, joita kutsutaan homeopaattisiksi perusaineiksi (grondstoffen). Artikla 2: Etiketissä pitää selvästi lukea "Homeopaattinen lääke". Artikla 3: Vuoden 1975 direktiivissä vaadittua hoitavaa tehoa ei vaadita HM-lääkkeiltä.

Artikla 6: Jäsenmaalla on oikeus kieltäytyä rekisteröimästä HM-tuotetta alueellaan ... mutta sen on kuitenkin sallittava muissa jäsenmaissa rekisteröityjen tuotteiden myynti. Artikla 7: HM-tuotteita saa myydä vain sellaisina liuoksina, jotka ovat ehdottomasti vaarattomia annosta kohti. Lääkkeessä on oltava teksti: jos oireet jatkuvat, hankkiutukaa pätevän homeopaatin hoidettavaksi.

Artikla 9: Viiden vuoden aikana on saatava aikaan Eurooppalainen lääkeluettelo, vaihtoehtoisen lääkinnän oikeudellista asemaa koskevat direktiivit, toimenpidesuositukset homeopaattisen lääkinnän korvaamisesta sosiaaliturvan kautta sekä alan koulutuksen organisointi. Artikla 10: jäsenmaiden on noudatettava tätä direktiiviä viimeistään 31.12.1992.

Direktiiviesitykseen kuuluu myös perusteluosa, joka myös sisältää Betzin mielestä kiinnostavia tietoja:

Vuonna 1987 EY:n teettämä tutkimus yhdeksästä jäsenmaasta kertoi, että 7-25 prosenttia väestöstä käyttää vaihtoehtoista hoitoa vähintään kerran vuodessa. Hoitomuodot olivat tärkeysjärjestyksessä seuraavat: homeopatia, akupunktuuri, osteopatia ja kiropraktiikka, yrttilääkintä, hieronta ja paranormaali parannus, antroposofinen lääkintä ... Korkeasti koulutetut ihmiset käyttävät näitä hoitomuotoja 35-60 kertaa useammin kuin vähän koulutetut.

Homeopaattisen ja allopaattisen lääkinnän välinen kiista johtuu Chanterien perustelujen mukaan pitkälti siitä, ettei klassinen lääketiede hyväksy homeopaattisten tohtoreiden käyttämiä

perusteluja. On kuitenkin olemassa pitkä lista tutkimuksia, jotka todistavat sekä homeopaattisen että antroposofisen lääkinnän tehon. Se seikka, että klassinen lääketiede ei ymmärrä HM:n ja AM:n toimintaa, ei merkitse sitä etteivät ne toimisi. Kymmenet tuhannet H ja A -tohtorit ja miljoonat potilaat ovat enemän kuin riittävä todiste niiden tehosta.

Näin siis järkeiltiin herra Chanterien ehdotuksessa. Euroopan yhteisön ministerineuvoston komitea ei kuitenkaan hyväksynyt kaikkea, vaan rajasi direktiivin alaa viime elokuussa. Komitea poisti mm. kaikki maininnat koulutuksen järjestämisestä ja sosiaaliturvan maksamisesta, koska ne ylittivät selvästi Chanterien mandaatin, joka koski lääkkeiden vapaakaupan edistämistä. Komitea myös siivosi pois sanonnat, jotka olisi voinut tulkita kannanotoksi yhden lääkintäperinteen puolesta toista vastaan. Komitea täsmensi myös, että yksinkertaistettu rekisteröintimenettely on tarkoitettu poikkeukseksi eikä säännöksi.

Betz korosti kuitenkin, että oleellinen kohta jäi esitykseen: EY voisi hyväksyä yksinkertaistetulla menettelyllä sellaisen lääkeaineen rekisteröinnin, joka ei ole läpäissyt normaaleja kliinisiä kokeita. Sen sijaan rekisteröinti vaatisi selkeän selostuksen homeopaattisesta perusaineesta ja viitteet homeopaattiseen tai antroposofiseen lääkintäkirjallisuuteen.

Miten vastata vaihtoehtolobbarille

Esityksensä lopuksi Betz esitti yhteenvedon vaihtoehtolääkinnän lobbareiden taktiikasta. Siinä toistuvat ainakin seuraavat piirteet:

- Vaatimukset esitetään kuluttajansuojan nimissä: kuluttajat vaativat vaihtoehtohoitoja, joten heillä on oltava oikeus laadukkaaseen vaihtoehtoterapiaan.
- Terapian myönteisen vaikutuksen todistaminen ei ole tarpeen, koska menestys markkinoilla on riittävä todiste.
- Joitakin menetelmiä hyväksytään viralliseksi satunnaisesti; tunnustusta helpottaa, jos hoito vaikuttaa jollakin tavalla tieteelliseltä.

- Asian puolesta taistelevat ihmiset ovat rehellisiä ja vilpittömiä. He haluavat auttaa altavastaajan asemassa olevaa hoitomuotoa taistelussa akateemisen lääketieteen mörköä vastaan.

- Lääketieteilijöiden vastaväitteet torjutaan "ahdasmielisyytenä, korporatismina, monopolismina, fanaattisuutena..."

Betzin mukaan paras keino vastata näiden argumenttien esittäjille on hyväksyä heidän järkeilynsä ja puolustaa altavastaajaa. Kannataa aloittaa kysymällä, mihin perustuu heidän käsityksensä siitä, että juuri tämä hoito (homeopatia, akupunktuuri, vyöhyketerapia...) on niin tehokasta että se pitäisi hyväksyä osaksi julkista terveydenhuoltoa. Jos he vastaavat, että tyytyväiset asiakkaat ovat paras todiste, muistuta heitä monista muista 'tehokkaista' vaihtoehtohoidoista: maasäteilyn suojauksesta, japanilaisesta henkien manauksesta jne...

Betz kehui, että japanilainen manaus, Mahi-Kari on erittäin tehokasta hoitoa, mutta ei sentään vedä vertoja oenoterapialle ja gemmoterapialle, joilla hän hoitaa vaimoaan (selitys: oeno = viini, gemmo = jalokivi). Eikö vapaan kaupan ja kuluttajan valinnanvapauden nimissä nämäkin hoitomuodot pitäisi virallistaa. Vai onko perusteita pitää niitä vähemmän tehokkaina kuin homeopatiaa? Betz halusi kuulla hyvät perustelut sille, miksei hän voisi saada viinikuluistaan korvausta sairausvakuutuksesta, tai oikeutta vähentää kultasepän laskua verotuksessa.

Altavastaajaa puolustamalla voidaan pakottaa vaihtoehtohoidon kannattaja vetämään rajan, joka jakaa erilaiset hoidot tehokkaisiin ja tehottomiin, hyväksyttäviin ja torjuttaviin — harva sentään kaikkea puoskarointia on valmis hyväksymään, ainakaan valtion varoin korvattavaksi.

"Vapaakaupan ja vapaan valinnan nimissä: Mitään diskriminointia ei tule hyväksyä! Vetoankin kaikkiin EY-maiden skeptikkojärjestöihin, jotta ne ottaisivat asian vuoksi yhteyttä omiin terveysministereihinsä", Betz päätti esitelmänsä.

Esitelmän jälkeen Betziltä tiukattiin, oliko hän tosissaan. Kyllä, tietysti, hän vastasi. Sitä eivät kaikki skeptikot uskoneet. Poliitikkojen kanssa ei ole leikkiminen: hehän voivat päättää mitä tahansa, jos tarpeeksi moni ihminen sitä vaatii.

Kuu-uskoa Grenoblessa

Amsterdamin kokouksen muista esitelmistä voin esittää tässä yhteydessä vain pari hajahuomiota. Ranskan skeptikoiden järjestön CFEPP:n pääsihteeri **Claude Benski** kertoi Grenoblen yliopistossa järjestetystä opintokurssista, jonka tarkoitus oli opettaa insinööritieteiden opiskelijoille tieteellistä ongelmanasettelua ja tieteellistä ajattelua.

Kurssilla tarjottiin opiskelijapareille tutkittavaksi erilaisia paranormaaleja ilmiötä koskevia väitteitä. Lyhyen luentokurssin jälkeen heidän tuli valita aiheensa ja suunnitella koe itse sekä kerätä aineisto hypoteesinsa testaamiseksi. Yliopisto antoi apua tilastollisten testien tekemisessä ja analysoinnissa, jos sitä kaivattiin.

Benski selosti neljän työparin menetelmiä ja tuloksia. Yksi pari oli tutkinut sanomalehtien lainaamien selvänäkijöiden ennustusten osumatarkkuutta. Toinen pari tutki, miten hyvin henkiparantajat todella pystyvät diagnosoimaan sairauksia valokuvien perusteella. Kolmas pari tutki, perustavatko lääkärit mahdollisen uskonsa Kuun ja syntyvyyden välisiin yhteyksiin syntyvyystilastoihin, vai onko heidän uskonsa samanlaista luuloa kuin muidenkin ihmisten Kuu-usko. Neljäs ryhmä selvitti, onko murhien ja itsemurhien esiintymistiheys suurempi täydenkuun aikaan, kuten suuri osa ranskalaisista uskoo.

Opinnäytteet eivät tuoneet ilmi mitään paranormaaleja asioita: ennustajat olivat epäonnistuneet, henkiparantajat eivät pystyneet siihen mitä väittivät, ja täydenkuun vaikutus henkirikoksiin oli olematon. Mielenkiintoisempaa olikin kuulla Benskin arviota opiskelijoiden koejärjestelyjen onnistumisesta. Siinä kolmas työpari onnistui selvästi parhaiten.

Lääkäreiden Kuu-uskomuksia selvittänyt opiskelijakaksikko tutki ensin kyselyn avulla Grenoblen yliopistosairaalan lääkäreiden käsitykset siitä, miten syntyvyys ja Kuun vaiheet ovat yhteydessä toisiinsa. Suuri osa vastasi, että täydenkuun aikana syntyvyys on aina suurimmillaan. Sen jälkeen opiskelijat tutkivat sairaalan omia syntyvyystilastoja ja havaitsivat, että ainakaan Grenoblessa täydellakuulla ei ole vaikutusta syntyvyyteen. Sen jälkeen opiskelijat tiedottivat löydöstään lääkäreille,

ja pyysivät heitä uudelleen kertomaan käsityksensä kuun vaiheiden ja syntyvyyden yhteyksistä.

Yllättävä tulos oli, että suuri osa lääkäreistä väitti edelleen täydenkuun vaikuttavan syntyvyyteen — vaikka heidän oman sairaalansa tilastot osoittivat muuta.

Psykoterapia tuomiolla

Psykoterapiaa käsiteltiin kahdessa esitelmässä. Pace Universityn (New York) psykologian professori **Terence Hines** tutkaili kriittisesti yleistä uskomusta, jonka mukaan nykyaikainen länsimainen psykoterapia on mielenterveyden hoidossa tehokkaampi menetelmä kuin luonnonkansojen poppamiesten keinot.

Hines lainasi tutkimuksia, jotka kertovat mm. seuraavaa: 1. Psykoterapia ei yleensä anna sen parempaa hoitotulosta kuin plasebo- eli lumehoito. 2. Ammatillisesti koulutetut terapeutit eivät yleensä ole sen parempia plasebon jakajia kuin kouluttamattomat maallikkoparantajat. 3. Ammatillisen kokemuksen ja plasebon tehokkuuden välillä ei ole mitään yhteyttä. 4. Ammattiterapeuttien arviot potilaan mahdollisesta väkivaltaisuudesta tai muista luonteenpiirteistä eivät ole sen parempia kuin kouluttamattomien ihmisten arviot.

Hinesin johtopäätös oli, että psykoterapia on verrattavissa poppakonsteihin. Hänen mukaansa psykoterapian "ammatillistamiseen" ei ole mitään syytä, ja vakuutusyhtiöiden sekä muiden hoitoa korvaavien osapuolien pitäisi heti sulkea kukkaronnyörinsä, jos terapialaskujen kirjoittaja ei kykene osoittamaan olevansa plaseboa tehokkaampi hoitaja.

Psykoterapiaa käsitteli myös psykologi **Michael Heap** Sheffieldin yliopistosta Englannista. Hän esitteli uudenlaista lähestymistapaa, jossa esimerkiksi masennuksesta, paniikkihäiriöistä tai syöntihairiöistä kärsivä potilas yritetään saada suhtautumaan elämäänsä "tieteellisemmin". Pakkomielteiden vaivaama ihminen ei oma-aloitteisesti pysty erittelemään, onko hänen toiminnallaan mitään järkevää syytä. Jos terapeutti auttaa potilasta havainnoimaan ja analysoimaan elämäntilannettaan objektiivisesti, potilas voi päästä ongelmakierteestään eroon.

Heap kertoi omasta praktiikastaan muutaman esimerkin, jotka huvittivat yleisöä. Eräs nainen oli kärsinyt paniikkihäiriöstä: hän pelkäsi sadekuuroja ja luuli kastuvansa työhön tullessaan, jos ei saanut autoaan pysäköidyksi tarpeeksi lähelle työpaikan ovea. Jos vakiopaikka oli viety, nainen ahdistui, ajoi takaisin kotiin ja soitti työantajalle, että hän on sairastunut eikä voi tulla töihin. Ennen pitkää hän jäi vilpistä kiinni ja joutui — tai pääsi — Heapin hoitoon.

Nainen oli älykäs, joten Heap oli pystynyt puhumaan hänelle terapiassa järkeä. Pakkomielteen analysointi ja 'tieteellinen' käsittely auttoikin häntä pääsemään vaivasta eroon. Tämä kuullostaa ehkä liian yksinkertaiselta, eikä Heap väittänytkään sitä miksikään ihmekuuriksi. Mutta onhan varmuuden vuoksi hyvä tietää, että ainakin jotkut ihmiset voivat järkensä avulla voittaa sairaankin pakkomielteensä.

Tehottomia varpuja, erimielisiä skeptikoita

Taikavarpuilmiötä käsiteltiin yhdessä esitelmässä: Saksan skeptikoiden edustaja **Amardeo Sarma** kertoi marraskuussa 1990 Kasselissa järjestetystä kokeesta, jossa testattiin parinkymmenen varpumiehen kyvyt. Kokeen järjesti Saksan skeptikoiden yhdistys GWUP, ja kokeen suunnittelussa käytettiin apuna James Randin kokemusta.

Kokeessa testattiin kahta väitettyä kykyä: varvun reagointia veden virtaukseen maanalaisessa putkessa, jonka sijainti ja syvyys tunnettiin sekä varpumiehen kykyä löytää kymmenestä laatikosta se, jossa on hänen itse valitsemansa esine. Testiin suostuneet varpumiehet olivat itse kirjallisesti hyväksyneet koejärjestelyt ja arvelleet selviävänsä testistä hyvin. Heidän varpunsa toimivatkin sataprosenttisesti 'koeajossa', jossa he tiesivät virtaako vesi vai ei. Varvut osoittivat myös oikeaa laatikkoa silloin kun kaikki tiesivät missä haettava esine on.

Varsinainen testi suoritettiin sitten kaksoissokkomenetelmällä, ja tulokset osoittivat, että varpumiehet olivat kyvyttömiä: he olisivat saaneet yhtä hyvän tuloksen kolikkoa heittämällä kuin varpua vääntelemällä.

Sarma huomautti, että tämäkään koe ei lopullisesti todista, että mitään varpuilmiötä ei ole olemassa. Se kuitenkin antoi lisävarmistuksen sille näkökannalle, että varpumiesten väitteitä ei pidä uskoa.

Seminaarin viimeinen puhuja oli Hollannin skeptikkoyhdistyksen sihteeri **Rob Nanninga**, joka kannatti yhteistyötä parapsykologian tutkijoiden kanssa. Hän kertoi oman yhteistyökokemukseensa viitaten, että parapsykologien joukossa on täysin asiallisia ja skeptisesti ajattelevia ihmisiä.

Nanningan mukaan yhteistyö saattaa parantaa kummankin osapuolen uskottavuutta. Hän varoitti terävästi skeptikoita sulkeutumasta omiin piireihinsä, ja paheksui niitä skeptikolta, jotka eivät vaivaudu seuraamaan parapsykologian tapahtumia. Nanninga mainitsi huonona esimerkkinä Terence Hinesin kirjan *Pseudoscience and the Paranormal,* jonka laboratorio-parapsykologiaa käsittelevästä luvusta suurin osa on uhrattu Uri Gellerin tutkimuksille. Niillä ei Nanningan mielestä ole mitään tekemista asiallisen parapsykologian kanssa.

Hines istui hiljaa eturivissä, kun Nanninga ryökytti hänen kirjaansa. Valitettavasti — tai onneksi — Nanninga oli seminaarin viimeinen puhuja, eikä aikaa vastaväitteille ollut lainkaan. Koossa oli kuitenkin hyvät ainekset skeptikoiden keskinäiseen välienselvittelyyn. Toivottavasti se saadaan käyntiin vuoden 1992 kokouksessa, joka on tarkoitus pitää Italiassa.

Hengen ja tiedon messut — menneen ajan aatteiden kierrätyskeskus

Markku Javanainen

Miksi näin lattea nimi — Hengen ja tiedon messut — eikö Okkultismin päivät tai New Age -messut olisi räväkämpi?

Yhdysvalloista kerrotaan, että yleisnimi New Age ei myy enää yhtä hyvin kuin ennen, ja kirjakauppiaat ovat siirtämässä alan teoksia tieteellisten ja muiden neutraalimpien nimikkeiden — filosofia, psykologia, terveystieto — yhteyteen (ks. *Shore: New Age Books by Any Other Name, Skeptical Inquirer, Summer 1991).*

New Age -nimen sanotaan syntyneen siten, että amerikkalaiset kustantajat tarvitsivat kattavamman ja modernimman nimikkeen korvaamaan okkultismin, joka tuo mieleeen pölyn, kynttilät ja lukinseittiset meediot. Nyt New Age -nimikin on jo saanut vähemmän myönteisen leiman. Kirjakauppojen asiakkaat tuntevat olonsa kiusaantuneeksi, kun tutut näkevät heidät parapsykologian tai New Agen osastolla. Kauppiaat ovat havainneet, että asiakkaiden itsearvostus kasvaa, kun muut tapaavat heidät selaamassa filosofian ja psykologian osaston kirjoja.

Suomalaisen rajatiedon vuosittaisen pääkatselmuksen mitätön nimi onkin ilmeisen onnistunut. Messujen järjestäjien vahvin puoli taitaa olla taju arkielämän ja kaupanteon psykologiasta.

Näytteillepanijoita messuilla oli tänä vuonna yli 80 ja väkeä enemmän kuin kuin koskaan aiemmin, järjestäjien mukaan n. 4000. Kävijät vaikuttavat olevan nyt iältään nuorempia ja koulutetumpia kuin vielä muutama vuosi sitten. Kiinnostuksen laajeneminen ei ole vain työttömyyden ja laman syytä vaan kyseessä on heijastus laajemmasta ilmiöstä.

Narsistille lisää terveyttä ponnisteluitta

Messuilla tarjottava tavara on mietoa ja pehmeässä paketissa. Missä ovat levitaatioesitykset, ajatustenlukijat, esineitä ajatuksenvoimalla liikuttelevat psykokineetikot, vainajien kanssa keskustelevat meediot? Edes henkikirurgeja, hiililläkävelijöitä tai räyhähenkiä ei ole paikalla puhumattakaan satanisteista. Vaikka juuri nyt tarvittaisiin kunnon ihmeitä tämän talousdepression piristykseksi. Ilmeisesti kriittiset värähtelyt Suomessa ovat lisääntyneet sitten Uri Gellerin päivien, ja näytteille tulee vain löysää tavaraa.

Tukkimiehen kirjanpito — yksinkertaisin mutta monasti paras tilastollinen tutkimusväline — sopii menetelmäksi tutkittaessa syvähenkisiä näytteilleasettajiakin.

Rukseja tulee eniten parantamistä ja terveellisiä elämäntapoja esittelevien sarakkeeseen, yli 40 % kaikista; ns. henkistä kasvua kauppaa myyjistä noin neljäsosa (24 %), myös noin neljäsosa toimintaansa esittelevistä on puhtaasti uskonnollisia yhteisöjä. Perinteisen mystiikan ja parapsykologian aloille jää vain alle 10 prosenttia. Siitäkin on eniten astrologeja, jotka keskittyvät henkilökohtaisen menestyksen lupaamiseen. Prosenttilaskuista on jätetty pois turhat häiritsevät värähtelyt eli pelkät kirjanmyyjät ja kaatoluokka muut.

Narsististisen persoonallisuuden yleistymistä selittävä moderni psykologinen teoria tuntuisi hyvältä lähtökohdalta selittämään henkilökohtaisen terveydenhoidon ja yksilöllisen henkisen kasvun korostumista messuilla. Tarjolla on satayksi oikotietä onneen: mystisiä terapioita, ihmevalmisteita, ylipäätään pillerimagiaa, joka ei vaadi omia ponnisteluja tautien poistamiseksi.

New age: postmoderni sateenvarjo tilkuista

Jos moderni psykologinen narsismiteoria ei riitä, voi sen yhdistää vieläkin muodikkaasempaan, sosiologiseen teoriaan yhteiskuntien siirtymisestä postmoderniin vaiheeseen.

Tämän sotkuisenkirjavan teorian mukaan "suurten kertomusten" aika on ohi, kokonaisvaltaiset ideologiat kuolevat,

yhtenäisuskonnot hajoavat. Modernin projekti — vapauden ja järjen lisääminen — on katkennut. Käsitys tieteellisestä edistyksestä ("suuri kertomus") on paljastunut vain modernin ajan myytiksi. Tiede ja teknologia avat pettäneet antamansa lupauksen paremmasta. Tieteellisen näkökulman, paradigman vaihdos on nupullaan, moderni aikakausi on vaihtumassa postmoderniin epookkiin.

Tärkeää ei enää ole asioiden sisältö ja totuusarvo. Semioottinen diskurssi "merkityksistä" on oleellista. Järki on ahdistavaa, irrationalismi ja paradoksit ovat vapauttavia ja luovia. Kun järki on mennyt ja pää on hajalla, on hyvä olla.

New Agen voisi sanoa olevan postmodernin ajan ihmisen maailmankuvan adekvaatti muoto. New Age on sateenvarjokäsite, joka on parsittu eri värisistä ja kokoisista teoriatilkuista. Sen alle kokoontuvat erilaiset ihmiset, joille on yhteistä "monien uusien ja ristiriitaisten" etsiminen. New Agen sateenvarjon alta löytyy irrationaalinen, keskenään vastakkaisista osista koottu dekonstruktionistisen harmonia. Siitä kukin yksilö saa valita itselleen sovimman palat ja omaehtoisesti yhdistellä eri oppeja.

Postmodernia teoriakoukkua nyitään jo: messuilla kiertelee tieteellisen paradigman muutosta odottelevia sosiologeja ja näkijöistä herkimpiä, taiteilijoita ja teatterintekijöitä, etsimässä uuden ajan myyttejä. Jussi Parviainenkin on paikalla noukkimassa aineksia uuteen näytelmäänsä.

Messujen yleisön koostumus on teorian mukainen. Postmodernin ajan sosiaaliluokka — "uusi keskiluokka" — on täällä valtayleisönä. Uuden ajan aamunsarastus on jo koittanut mutta työväenluokka nuokkuu vielä iltaraveissa tai heittää tikkaa pubissa. Mutta se on jo tulossa perässä.

Uusi aika = vanha aika, jonka viimeinen myyntipäivä meni jo

Onko sitten tarjolla uusia myyttejä uuden epookin "pieniksi tarinoiksi"?

Suurin osa messuilla tarjotuista opeista tunnettiin jo viime vuosisadalla. Maaginen "ikuinen kiertokulku" toteutuu: pannaan koipussiin, kaivetaan ulos koipussista, takaisin koipussiin...

Tämän vuoden messuilla on näyttävästi esillä kaksi äskettäin perustettua homeopatiaa markkinoivaa järjestöä. 1800-luvun alussa kehitettyä homeopatiaa ei ole jätetty homehtumaan koipussiinsa. Viimeksihän se pantiin sinne Suomessa 1974, kun eräs homeopaatti sai vankeustuomion sokeritautipotilaan halvaannuttamisesta "potensoiduilla" vesilääkkeillä. Tuntuuko tutulta jutulta — samanlainen samanlaista muistuttaa: sokeritautisen pojan kuolema keväällä 1991 Kuhne-kylvettäjän hoidossa.

Kuhne-kylpyjä mainostettiin vielä viime vuoden messuilla. Nyt pytyt ovat piilossa. Nykyistä edeltänyt kylpyaalto olikin jo monta sukupolvea sitten, vesi höyrysi Kuhne-ammeissa Suomessa edellisen kerran vuosisadan alkuvuosikymmeninä. Suomen Tuberkuloosin vastustustamisyhdistys sai kuitenkin kylvetyksen loppumaan 1920-luvulla, kun se havaitsi Kuhne-kylvetyksen ja tuberkuloosin esiintyvän samoilla seuduilla.

Näillä messuilla kaupattavassa tavarassa ei vaadita tuoteselostetta. Viimeisen myyntipäivän leiman pitäisi olla päivätty 1800-luvun puolelle tai vähintäänkin näkyvillä tulisi olla tarran "Uudelleenpakattu 1991".

Yksi uusi aluevaltaus on kuitenkin tehty. Työväenliike kokee aikansa koittaneen ja tunnustelee arasti yhteyksiä kuolemanjälkeiseen elämään. Mukana on sosiaalidemokraattinen Työväen Kuntoliitto TKL. Se mainostaa kursseillaan näyttävästi itämaisia mystishenkisiä liikunta- ja mietiskelymuotoja tieteellisinä menetelminä. Sirola-opisto ja Kansan Sivistystyön liitto KSL ujostelevat ilmeisesti vielä aivan turhaan. Niitä ei näy, vaikka ne jo muutama vuosi sitten alkoivat järjestää shamanismi -kursseja ja muita spiritualistisesti inspiroituneita tilaisuuksia.

Uutta vain pseudoteknologian tuotteissa

Rajatieteilijöiden skitsofrenia ilmenee messuilla puhtaassa muodossaan suhtautumisessa tieteeseen. Toisaalta arvostellaan ankarasti "normaalitiedettä" ja teknologiaa mutta tartutaan hanakasti jokaiseen tämän "normaalitieteen" tulokseen, jonka arvellaan tukevan omia käsityksiä. Samalla kehitellään omaa pseudoteknologiaa.

Kaupan on kovaan ylihintaan mm. seuraavia näennäisteknologian tuotteita:

- Scientologien e-mittari. Vanha tuttu. Se on yksinkertainen galvanometri eli heikkojen sähkövirtojen mittari, arvo n. 200 mk, hinta yli 12000 mk. Messuilla esillä on myös keinokullattu juhlamalli (hinta ei tiedossa).
- Kirlianvalokuvauslaite, jonka voimakkaat jännitteet tuottavat lähes esineen kuin esineen ympärille koronakehän valokuvassa. Halvin kuva: mustavalkoinen yhdenkäden kuva ilman tulkintaa 50 mk; kallein: kahden käden värillinen kuva tulkintoineen 420 mk. Inside-vihje: kuivasta kädestä tulee näyttävämpi kuva kuin hikisestä.
- Magneettiterapialaite (Jo-El), 10-15 minuutin istuminen laitteen alla maksaa n. 100 mk. Magneettikenttää ei suunnata mitenkään, esim. muuntajan lähistöllä oleskelemalla saa saman säteilyn ilmaiseksi.
- Inner Quest -aivoaaltosynkronisaattori, halvin malli 2600 mk.
- Bullmann-hovihieroja. Sähkömoottorilla toimiva täryjyrä, 3200 mk.
- Tietokoneella lasketut tähtikartat. Ne antavat puuhalle tieteellisen ja modernin leiman, paluuta takaisin luonnonmukaisiin käsinlaskettuihin ja -piirrettyihin tähtikarttoihin ei siten ole.

Vuoden limbo ja rahasampo: auravalokuvaus

Pseudoteknologian varsinainen uutuushitti tänä vuonna on yläruumiin ja pään auravalokuvauskone. Sitä markkinoi **Carita Stenbäck** Luova mietiskely &. Aura Healingistä. Esitteen mukaan aura on "elektromagneettinen voimakenttä". Outoa, ennenhän kerrotiin, että aura on jonkinlainen astraalitason ilmiö eikä tavanomainen sähkömagneettinen kenttä.

Esitteessä jatketaan: "Auravisio on prosessi, jossa elektroninen laitteisto mittaa henkilökohtaiset värähtelyt, tietokoneyksikkö analysoi värähtelyt ja muuttaa ne vastaaviksi väreiksi." Yllätys, yllätys, ne "henkilökohtaiset värähtelyt" mitataan kämmenestä, ei suinkaan pään ympäriltä ja ylävartalosta vaan painamalla kättä metallilevyä vasten.

Ilmeisestikin kuva syntyy kaksoisvalotuksella siten, että kämmenestä mitataan ihon sähkönjohtavuus yhdestä tai useammasta paikasta (Ultra-lehden mukaan kahdeksasta) ja näitä alkuarvoja käytetään aktivoitaessa kamerassa jännitteitä tai valosuotimia, jotka saavat aikaan polaroidkameran filmille eri värejä. Kameran linssin läpi taas valotetaan tavanomaiseen tapaan henkilön kuva.

Brutaalimpi tapa saada aikaan sama tulos olisi se, että kämmenen painallus vain käynnistäisi kameran tietokoneen satunnaislukugeneraattorin, joka sitten tuottaisi tarpeeksi vaihtelua eri väreihin. Joka tapauksessa käden painallus tarvitaan, koska näin ilman auravärejä olevan kuvan henkilöstä, joka ei pannut kättään ollenkaan levylle.

Toisessa aurakuvassa taasen oli pelkkä aura, koska kuvattava henkilö poistui kameran kentästä ja painoi vain kättään tunnistimelle. Kaikissa kuvissa aura oli muodoltaan samanlainen, ylösalaisin käännetty V. Lisäksi värit olivat symmetriset kummallakin puolella. Tämäkin on epäilyttävää, auranhan luulisi olevan epäsymmetrinen, koska ruumiskin on epäsymmetrinen: tunnetusti mm. sydämiä on vain yksi ja se sijaitsee vain toisella puolella rintakehää. Lisäksi aivopuoliskot, joissa tiettävästi asustaa ainakin osa henkisistä toiminnoistamme, ovat erikoistuneet toimimaan hyvinkin epäsymmetrisesti. Luulisi tämän heijastuvan edes jonkinlaisena epäsymmetriana auraan.

Johtopäätös: ilmeisesti pseudoteknologian tuotekehittely jatkuu ja saamme pian aurakameran, joka on ohjelmoitu tuottamaan uskottavamman näköisiä, epäsymmetrisiä aurakuvia.

Tuottavaa tämä huijaus kuitenkin on: Värivalokuvan saa minuutissa ja hinta on 80 markkaa. Skepsiksen sihteerin Lauri Gröhnin aurakuvassa oli kuusi seitsemästä erilaisesta väristä, jotka "tulkitaan" esitteessä: punainen, oranssi, keltainen, vihreä, sininen ja valkoinen, vain violetti väri puuttui, joten lähes kaikenlaiset tulkinnat ovat mahdollisia varsinkin kun tulkintaohje oli täysin ympäripyöreä.

"Mielenkiintoisia tuotteita" vai puhdasta roskaa

Ehkä itsesensuuria on löysättävä ja tahdikkainen eufemismien keksiminen saa riittää. Roskaa on saatava kutsua roskaksi ja huijareita huijareiksi. Seuraavassa molempia luettelonomaisesti kirjattuna.

Jalokiviterapiaa markkinoidaan voimallisesti. Esimerkkejä **Jani-Mikael Marosin** esitteestä: "Jaspis auttaa epilepsiaan, akaatti kuuroutta ja niveltulehduksia vastaan, heliotrooppi peräpukamia, munuais- ja rakkokiviä vastaan, karneoli auttaa reumassa ja on yleisesti hyvä, rnalakiitti suojaa astmaa, koleraa, myrkytyksiä ja reumaa vastaan, rutiilikvartsi astmaa ja bronkiittia vastaan, smaragdi epilepsiaa vastaan."

Kiviä täytyy pitää ihoa vastaan, ne vaikuttavat esitteen mukaan lähettämällä säteilyä ja värähtelyjä. Vanhat kivet voidaan uudelleen aktivoida pitämällä niitä 24 tuntia puhtaassa vedessä.

Kreivi Saint Germainin alkemiakirjat ovat myös näyttävästi esillä. Jos ei alkemialla kultaa tehdä, niin nikkelimarkkoja ainakin.

Samoin *Vaccination is Social Violence* -kirjaa (Rokotus on sosiaalista väkivaltaa) myydään näkyvästi. Muuten rokotusten vastustamisyhdistys Tietoa rokotuksista ry:ltä näyttää loppuneen puhti. Liike oli vielä viime talvena nousussa ensimmäisen kerran sitten 1920- ja 30-luvun, jolloin oikein eduskuntaan kiikutettiin kymmenientuhansien nimien adressi rokotusten vastustamiseksi. Piristysruisketta liikkeelle tarvittaisiin.

Vuoden pikku myyntihitti on myös Hopi-intiaanien "luonnonmukainen" korvakynttilä. Kynttilä korvaan palamaan ja savu valuu korvakäytävään. Hinta: 80 mk käsittely + pari kynttilää koti- ja toimistokäyttöön. Vaikutus: puhdistaa korvaa, ja tasaa paineita päässä ja korvissa, tulee rento ja rauhallinen olo. Lisää myös mielikuvitusta. Erityisvaikutuksia: auttaa migreeniin, poskiontelotulehdukseen, korvasairauksiin jne. Luonnonkansoilta saamme aina hyvää, maya-intiaanien keksintöhän se luonnonpuhdas tupakkakin on.

Scientologit ovat näkyvästi paikalla testeilleen. Bart Simpsonin kuvaa ei vielä näy, vaikka hänen "äänensä", eräs naisnäyttelijä, on scientologi. Ehkä seuraavilla messuilla.

Osho-meditaatio. Sen kehittäjä on Osho, Mahareshi Maheshjogia muistuttava, hieman laihempi intialainen guru, jonka tuotanto on niin uskomattoman laaja, yli 500 nimikettä, että on syytä epäillä hänen takanaan olevan lukuisia haamukirjoittajia. Samoin kuten L. Ron Hubbardinkin, scientologian perustajan, jonka nimi on nyttemmin rekisteröity tavaramerkiksi.

Osho-meditaatiokeskuksen esittelijä väittää pystyvänsä kokemaan oman syntymänsä ja hän on väittellyt äitinsä kanssa omasta syntymästään. Hän liikkuttele ihmisten päitä, liikuttelu alentaa kuulemma verenpainetta.

Japanilainen Mahikari-pikauskonto. Perustettu 1959. Kolmen päivän kurssin jälkeen valmistuu papiksi, saa amuletin ja pystyy kouluttamaan muita uskontoonsa. Sopii kiireisille postmoderneille ihmisille. Ihmisiä parannetaan suuntaamalla käsien kautta Pyhää Valoa käpyrauhaseen alueelle otsan läpi. Riittimenot muistuttavat ulkopuolisesta kielilläpuhumista. Seuraajina Suomessa on jostain syystä erityisesti naisia. Erikoisuus: Pyhän Valon avulla pystytään "puhdistamaan ruokaa ja vettä ympäristömyrkyistä, keinolannotteista, torjunta-aineista sekä lisäaineista". Tässä olisi uusi tuen kohde ympäristöministeri Pietikäiselle, joka on jo ilmaissut tukensa antroposofiselle, biodynaamiselle viljelylle.

Raha voittaa hengen

Rahastus messuilla on entistä räikeämpää, esitteitä lukuunottamatta mitään ei tarjota ilmaiseksi. Messuilla rahan paradigma selviytyy voittajana hengen paradigmasta.

Sateenkaari-merkki on nyt myyvin rajatiedon alueen tuotteiden tunnuslogo USAssa. Vanhan myytin mukaan sateenkaaren toisessa päässä on aarre, jota ei koskaan tavoiteta. Näillä messuilla myytti rikotaan ja aarre löytyy: sateenkaari johtaa suoraan rajatiedon kauppiaiden kassalippaaseen.

Postmodernin diskurssi ei pure

Messuilla tarjolla olevat aatteet ja myytit ovat vanhaa, moneen kertaan käytettyä ja kierrätettyä tavaraa. Niille, joille historia on tuntematon, ne kuitenkin luovat uutuuden illuusion. Ne antavat mahdollisuuden siirtyä pois tiedon ja järjen aikakaudesta myyttien aikaan: kemiasta alkemiaan, astonomiasta astrologiaan, lääketieteestä shamanistiseen loitsintaa, tieteellisestä selittämisestä mytologisiin uskomuksiin.

Mutta postmodernin aikakauden myyteiksi niistä ei sittenkään ole. Kyseessä on itse asiassa paluu modernia aikaa ja valistuksen aikaakin edeltävälle kaudelle, vuosisatojen taakse Old Ageen.

Pureeko postmoderni teoria New Age -ilmiöön? On kyseenalaista onko jälkimodernia epookkia olemassakaan. Postmodernin teoria ei parinkymmenen elinvuotensa aikana ole pystynyt tuottamaan empiirisiä selityksiä vaan ainoastaan sloganeja. Näyttöä "modernin projektin" katkoksesta ei ole esitetty. Monet yhteiskunnat eivät ole päässeet vielä edes moderniin vaiheeseen, esim. globaalilla tasolla suuret uskonnot voivat yhä hyvin ja niiden ote ihmisistä tuntuu vain tiukkenevan.

On totta, että tiede ja edistyksen myytti eivät ole täyttäneet lupauksiaan: maapallo on hukkumassa teknologiaromuun. Mutta ongelmia ei ratkaista palaamalla mytologiaan. Arkaaisen aikakauden "suuren kertomuksen" mukaan uskolla muutettiin vesi viiniksi. Mutta uskolla ei muuteta likavettä juomavedeksi. Saastutettua ympäristöä ei puhdisteta meditaatiolla, vaan käyttämällä tiedettä ja teknologiaa toisella tavalla kuin ennen. Mutta sen pohtiminen onkin jo toinen juttu.

Saattaa, olla, että paluuta mystiikkaan voidaan selittää aivan arkisella tavalla. Maailma ja yhteiskunta ympärillämme on tullut monimutkaiseksi ja vaikeasti hallittavaksi. Samanaikainen tieteen monimutkaistuminen ja eriytyminen tekee tieteen omaksumisen ja sen avulla selittämisen suuria ponnistuksia vaativaksi. Maailman selittäminen myyteillä on paljon vaivattomampaa, antautumalla gurun oppeille välttyy ahdistavalta opiskelulta ja omakohtaiselta ponnistelulta.

Tästä esimerkeiksi sopivat messuilla esitellyt uudet uskonnolliset liikkeet. Tarjolla on vain eri nimillä tavanomaista auktoriteettiuskoa (esim. Mahikari). Yksinkertaisia ja totaalisia oppeja, jossa korkeampi voima ja hänen maallinen gurunsa antavat selkeitä, valmiita vastauksia ja sääntöjä. Ne on nieltävä kokonaisuuksina ja pureksimatta. Sikäli tarjolla ei ole postmodernia tilkkutäkkiä, josta voisi valita itselleeen sopivimmat osat.

Kuka saa harjoittaa psykoterapiaa?

Pekka Roponen

Suomeen on noin kymmenen vuoden ajan ajettu nk. psykoterapeuttilakia, joka säätäisi otsikossa mainitusta kysymyksestä ja ylipäätään psykoterapeuttien toiminnan valvonnasta.

Tällä hetkellä tilanne on se, että mitään lääkärinammatin harjoittamisesta annettua lakia vastaavaa, psykoterapeuttista toimintaa säätelevää lakia ole olemassa. Kansaneläkelaitos noudattaa tiettyjä pätevyysvaatimuksia sen suhteen, keiden antamaan terapiaan sieltä myönnetään kuntoutusvaroja. Sairaanhoitopiirit yleensä seuraavat samoja pätevyysvaatimuksia.

Sen sijaan yksityistä psykoterapeuttista vastaanottoa saa pitää kuka tahansa, saatuaan maistraatilta elinkeinoluvan. Lääkärinammatin harjoittajasta voi tehdä kantelun valvontaviranomaisille Sosiaali- ja terveyshallitukseen, mutta sama ei olekaan mahdollista sen paremmin yksityistä psykoterapeuttia kuin julkisessa virassa, esimerkiksi mielenterveystoimistossa toimivaa psykologiakaan vastaan.

Ruotsissa on käytössä laillistamiskäytäntö, jonka puitteissa meidän Sosiaali- ja terveyshallitustamme vastaava Socialstyrelsen myöntää laillistetun psykoterapeutin (legitimerad psykoterapeut) pätevyyksiä peruskoulutuksesta riippumatta henkilöille, joiden katsotaan hankkineen riittävästi koulutusta ja kokemusta. Socialstyrelsen myös valvoo laillistettujen psykoterapeuttien toimintaa.

Ruotsin tilanne ei kuitenkaan loppujen lopuksi poikkea oleellisesti suomalaisesta, sillä myös siellä voi yksityisenä psykoterapeuttina toimia kuka tahansa, eikä tälle toiminnalle lainsäädäntö aseta mitään esteitä. On siis periaatteessa mahdollista, että laillistettu terapeutti viranomaisten toimesta delegitimoidaan, minkä jälkeen hän voi vapaasti jatkaa toimintaa yksityisenä

terapeuttina, eikä Socialstyrelsen voi enää mitenkään puuttua hänen asioihinsa.

Yhdysvalloissa "neuvonantajat" (registered counselors) ovat nopeasti nousemassa suurimmaksi psykoterapiaa harjoittavaksi ammattikunnaksi. Kyseessä ovat yleensä vaihtelevan koulutustaustan omaavat henkilöt — usein sosiaalityöntekijät — jotka määrätyt opinnot suoritettuaan ovat saaneet mainitun luvan harjoittaa psykoterapeuttista toimintaa yksityisesti. Yleensä nämä "counsellorit" harjoittavat uudempia, akateemiseen maailmaan huonosti ankkuroituneita psykoterapian muotoja, kuten erityyppistä hypnoterapiaa, neuro-lingvististä ohjelmointia, perheterapiaa tai ratkaisukeskeistä terapiaa.

Tärkein psykoterapialain ajaja on ollut Psykologiliitto, jolla luonnollisesti on omat ammattiyhdistyspoliittiset tavoitteensa. Samantyyppisiä kannanottoja on esittänyt Psykiatriyhdistys opetusministeriölle 6. kesäkuuta 1990 tekemässään lausunnossa. Tosin Psykiatriyhdistyksen kannaonotossa edellytetään vielä, että "potilaan hoidon aloittamisesta on päättänyt psykiatrian erikoislääkäri, joka myös vastaa potilaan kokonaishoidosta".

Edellämainittu merkitsisi käytännössä sitä, että esim. yksityinen psykologi ei voisi aloittaa psykoterapiaa, ennen kuin hänellä olisi käytössään potilasta koskeva psykiatrin lähete. Epäilemättä tämä takaisi psykiatreille runsaasti helposti saatavia palkkioita terapian edellyttämistä lausunnoista.

Nopeasti ajateltuna kysymys vaikuttaa sangen yksinkertaiselta. Tuntuisi tietysti itsestään selvältä, että myös psykoterapian harjoittamisesta säädettäisiin lailla. Kuitenkaan mainittu psykoterapialakia ei toistaiseksi ole saatu säädettyä, ja siihen on omat syynsä.

Ensimmäinen ongelma on psykoterapian käsitteellinen määrittely. Mikä on psykoterapiaa ja mikä ei? Tuntuu luonnolliselta, että monivuotinen tiheä analyyttinen psykoterapia on psykoterapiaa, mitäpä muutakaan se olisi (joidenkuiden mielestä tietenkin huijausta...)? Sen sijaan ei ole selvää, onko käynti sosiaalityöntekijän tai terveyskeskuslääkärin vastaanotolla psykoterapiaa. Tekeekö pappi psykoterapiaa lohduttaessaan surevia (USA:ssa "pastoral counseling")? Tekeekö poliisi psykoterapiaa ratkoessaan perhekriisiä?

Voidaan tietysti määritellä psykoterapia siten, että "oikeaa psykoterapiaa" harjoittavat vain tietyn koulutuksen saaneet henkilöt. Näinollen esimerkiksi pitkän analyyttisen koulutuksen saaneiden henkilöiden toiminta olisi psykotarapiaa, kun taas lyhyen ratkaisukeskeisen koulutuksen saaneiden henkilöiden toiminta ei. Epäselväksi jää tässä tapauksessa, pitäisikö siis jälkimmäisten toiminta mainitulla lailla kokonaan kieltää (mitä varmaankaan eivät monet analyyttisen psykoterapian harjoittajat panisi pahakseen).

Psykoterapian historiassa psykoterapiaa harjoittavien henkilöiden ammatillinen kirjo on koko ajan monipuolistunut. Konservatiivisimpia ovat mielenkiintoista kyllä olleet kansainväliset hypnoosijärjestöt, joiden koulutusohjelmat ovat vasta parhaillaan avautumassa muillekin kuin lääkäreille, hammaslääkäreille ja psykologeille. Tiettävästi ei missään maassa ole olemassa itsenäistä psykoterapeutin ammattia, joskin Ruotsissa on psykologin koulutuksesta pyritty tekemään primääristi psykoterapeutin koulutus. Siitä huolimatta, kuten edellä on mainittu, laillistetaan siellä psykoterapeutiksi hyvin vaihtelevan koulutuksen saaneita henkilöitä.

Ne, jotka mielellään näkisivät lainsäädännön rajoittavan psykoterapeuttista toimintaa, olisivat yleensä rajaamassa myös tämän toiminnan ammatillista pohjaa nimenomaan psykiatreihin ja psykologeihin. Mutta millä perusteella?

Omasta kokemuksestani tiedän, että lääkärikoulutus ei sinänsä tuo mitään valmiuksia psykoterapeuttiseen työhön — ei ainakaan sen enempää kuin mikä tahansa akateeminen lopututkinto. Psykologikoulutus keskittyy Suomessa psykometriikkaan ja tieteelliseen tutkimusmetodiikkaan. Päinvastoin kuin monet ilmeisestikin luulevat, ei psykologin tutkinto sinänsä anna mitään psykoterapeuttisia valmiuksia — ei ainakaan sen enempää kuin lääkärintutkintokaan.

Yhdysvaltalainen perheterapeutti **Jay Haley** (1) on huomauttanut, että emme pysty varsinaisesti määrittelemään psykoterapiaa yhdellä tavalla eri menetelmien kirjavuuden vuoksi. Kukaan ei ole myöskään pystynyt osoittamaan, että jonkin pohjakoulutuksen saaneet terapeutit olisivat jonkin toisen pohjakoulutuksen saaneita terapeutteja parempia. Onhan myös

tutkimuksia, joiden mukaan vähiten koulutetut terapeutit saavuttivat hoidollisesti parempia tuloksia pitempään koulutettuihin terapeutteihin verrattuna (2)!

Psykoterapia on aina tavallaan ideologista toimintaa. Väittivätpä terapeutit mitä tahansa, on näyttöä siitäkin, että tuloksellliseen psykoterapiaan kuuluu aina oleellisena osana se, että potilas omaksuu terapeutin elämänkatsomuksen (3) ainakin osittain. Tästäkin syystä tuntuisi suotavalta, että kuluttajan saatavissa olisi mahdollisimman monentyyppisiä psykoterapioita. Koska erilaisten terapiamenetelmien lukumäärä on noussut jo yli kolmensadan, ei ymmärtääkseni mikään terapiamuoto ole osoittautunut ehdottoman ylivoimaiseksi.

Psykoterapeuttisen toiminnan rajoittamisyritykset eivät palvele kulututtajan, vaan lähinnä ammattiyhdistyspoliittisia etuja. Mitään näyttöä siihen suuntaan, että tällaisilla rajoittamistoimilla terapian tehokkuus ja laatu paranisivat, ei ole. Sen sijaan on pelättävissä, että psykoterapialain avulla pyrittäisiin estämään uusien terapiamuotojen tulo maahan, eli luomaan tavallaan suljetut markkinat.

Viimeksimainittu pelko lienee aiheeton jo senkin vuoksi, että mahdollista lakia olisi helppo kiertää. Tehtäisiin psykoterapiaa, mutta nimitettäisiin sitä joksikin muuksi.

Lehdistökatsaus loppuvuodelta 1991

Tommi Savolainen, Matti Virtanen

Alkukesän ehdoton rajatiedon suosikkiaihe lehdistössä oli **Rauni-Leena Luukasen** "fiktiivinen tietokirja" (WSOY:n määritelmä) *Tähtien lähettiläs.* Siitä kirjoitettiin ainakin 17 artikkelia, ja kolme sanomalehteäkin esitteli Luukasen ajatuksia yksityiskohtaisesti.

Neutraalia suhtautumista edustaa *Lapin Kansan* Tapani Ranta, joka 18. toukokuuta julkaistussa artikkelissaan ei ota kantaa Luukasen levittämien tietojen todenperäisyyteen. *Hämeenlinnan kaupunkiuutisten* Jukka Järvelä sen sijaan penää Luukaselta todisteita jutussaan 12. toukokuuta. Luukanen myöntää, ettei hän pysty todistamaan olleensa ufossa, koska se on tapahtunut ruumiistapoistumisen tai unen aikana. Hänellä ei myöskään ole omasta mielestään tarvetta suostua laboratoriokokeisiin, jotta ruumistapoistuminen voitaisiin todistaa.

Hannu K. Saloranta ehdottaa Luukaselle huuhaa-palkintoa Klaukkalassa ilmestyvässä *Nurmiset* -lehdessä 13. kesäkuuta. "Kirjoittaja sekoittaa omassa päässään liikkuvat uskomukset, mielikuvat ja ajatukset asialliseen tietoon täysin mielivaltaisesti", Saloranta arvioi Luukasta. Hän pohtii myös Luukasen uskonnollisia näkemyksiä ja sanoo niiden olevan peräisin New Age -liikkeestä.

Naistenlehdet ovat tietysti antaneet palstatilaa Luukaselle, tosin vähemmän kuin 1982, jolloin hänen ensimmäinen kirjansa ilmestyi. *Me Naiset* (23/1991) esittelee "Luukasen evankeliumia" neljän sivun verran, mutta pidättyy hienotunteisesti pohtimasta, mikä siinä on faktaa ja mikä fiktiota. Artikkeli päättyy omalla tavallaan skeptisyyden ensi askelmalle: "Rauni-Leena Luukanen-Kilde on erittäin uskottava ihminen. Silti en tiedä uskoisinko".

Anna -lehti (22/1991) on pyytänyt kommentteja Nils Mustelinilta. Toimittaja Tuula Kasasen ajatus oli pyytää Luukanen ja Mustelin yht'aikaa haastateltaviksi, mutta "tähän ehdotukseen molemmat huokaisivat syvään". Todellista keskustelua ei voikaan syntyä, koska tiedemies vaatii todisteita pelkkien kertomusten lisäksi, kokija taas väittää hänen kieltävän uuden ilmiön, koska pelkää maailmankuvansa romahtavan.

Pakinoitsijat ovat takertuneet mieluusti näin herkulliseen aiheeseen. Joku on saanut paperille hauskojakin oivalluksia: Maija Hollmen-Bärlund kirjoittaa *Hymy* -lehdessä (5/1991) Luukasen ufokuvauksen fyysisistä vaikutuksista: "Koko ruumiini alkaa vavista ja kuukahdan kertakaikkiaan. Aamulla en muista mitään, mutta olen oudon väsynyt." Hollmen-Bärlund on havainnut itsessään samanlaisia oireita, mutta on luullut niiden saaneen alkunsa Vihdin kirkonkylän pubista.

Orimattilan Sanomien (23.toukokuuta) nimimerkki "Ventovieras" on kuullut, että puolustusvoimat aikoo luopua hävittäjähankinnoista ja korvata uudet lentokoneet Rauni-Leenalla, joka tarvitsee vain laverin mittaisen kiitoradan. Kirjoittaja arvelee Luukasen humanoidipiirrosten olevan peräisin Orimattilan Heltta-pubista.

Luukanen on opettanut, että keskuudessamme elää ihmishahmon ottaneita humanoideja, joiden tehtävä on opettaa ihmisiä. Yksi Euroopan valtiomiehistäkin kuuluu olevan avaruusolento. *Suomen Kuvalehden* Jukka Ukkola onkin tarkkaillut kotoisia poliitikkojamme humanoidihypoteesin valossa. Nimensä perusteella sekä presidentti (Major Alien Northern Ufo) että pääministeri (Aivan Humanoidi Olio) kävisivät humanoideista. Jos humanoidit ovat pieniä vihreitä miehiä, epäilykset kohdistuvat ainakin Osmo Soininvaaraan.

Tahattoman huumorin kategoriaan kuuluvat *Ultra* -lehden (7-8/1991) kirjallisuusarvostelijan Tuula Pelttarin näkemykset. Häntä kiehtoo mm. Luukasen ajatus, että taideteoksissa esitetyt mielikuvitustapahtumat voivat perustua tositapauksiin toisilla planeetoilla tai värähtelytasoilla; että taiteilija olisi vieraillut tapahtumapaikoilla unissaan, mutta ei päivällä enää muistaisi sitä. Pelttaria askarruttaa mm. Aku Ankan alkuperä. Entä jos Ankkalinna on todella olemassa jossakin toisessa ulottuvuudessa?

Tuutin täydeltä Mustelinia

Kesällä 1991 Skepsis-yhdistyksen saama julkisuus koostui James Randin kesäkuisen vierailun selostuksista ja Nils Mustelinin haastatteluista. Randin vierailu noteerattiin televisiouutisissa 15. kesäkuuta sekä ainakin *Ilta-Sanomissa* (18.6.), *Etelä-Suomen Sanomissa* (16.6.), *Kansan Uutisissa* (18.6) ja *Tiedonantajassa* (20.6.).

Kansan Uutiset tuli vahingossa kolminkertaistaneeksi Randin 10 000 dollarin palkkiosumman. Siitäkään tuskin olisi apua paranormaalien ilmiöiden etsintään — Randin suunnittelemassa tv-ohjelmassa pari vuotta sitten summa oli nostettu 100 000:een dollariin, mutta kukaan yrittäjistä ei onnistunut todistamaan kykyjään.

Mustelin on kommentoinut huuhaa-ilmiöitä useissa lehtiartikkeleissa. Toukokuussa lähetettiin New Agea käsittelevä televisio-ohjelma, jonka ennakkoesittelyissä on referoitu lyhyesti Mustelinin ajatuksia *(Uusi Suomi* ja *Keskisuomalainen* 8.5.1991). Samana päivänä on *Kokkola* -lehti tehnyt tunnetuksi värianalyysia haastattelemalla espoolaista alan asiantuntijaa Raija Lydeckeniä, jolla on asiakkaita "siivoojasta ministeriin". Lydecken kehuu, miten hyödyllistä värianalyysin teettäminen on: vaatekauppaan mennessään ei tarvitse huolehtia valintojen onnistumisesta eikä sovittamiseen kulu koko päivää. Mustelin epäilee artikkelissa, että värianalyysi on vain uusi keino lypsää ihmisiltä rahaa. Jokainenhan pystyy valitsemaan itselleen sopivat värit ilman "asiantuntijoita".

Ilkka Jauhiainen on kirjoittanut pseudotieteistä *Uudessa Suomessa* 4. toukokuuta 1991. Hänen mielestään luonnontieteet erottuvat selvästi pseudotieteistä, mutta rajankäynti ihmistieteiden ja uskonnon välillä on ongelmallista: yliminää on aivan yhtä mahdotonta havaita aisteilla kuin astraaliruumista. Tutkimuskohteen olemassaolo riippuu hänen mielestään tiedeyhteisön sisäisestä sopimuksesta.

Tieteen ja pseudotieteen välinen ero näkyy Jauhiaisen mukaan selvimmin tiedonhankintamenetelmissä: pseudotieteessä tieto tulee kuin itsestään jostakin yliluonnollisesta lähteestä.

Jauhiainen on haastatellut Luukasta ja Mustelinia, joiden puheenvuorot ovat vanhan toistoa. Luukanen on käärmeissään suomalaisille tiedotusvälineille, koska ne salailevat ufoja koskevia uutisia. Mustelin puolestaan on huolissaan tiedekäsitteen hämärtymisestä.

Artikkeli antoi aiheen yleisönosastokirjoitukseen (14.5.1991): Lappeenrantalainen Risto Pöllänen kritisoi Mustelinia ja Skepsistä erikseen ja tiedettä yleisesti objektiivisuuden puutteesta. Miksi aina kerrotaan, kuinka joku sydänvikainen on kuollut ihmeparantajan käsittelyssä, mutta ei koskaan kuinka moni on kuollut kirurgien käsiin? Onko tieteen tehtävä vain tutkijoiden ennakkoasenteiden tukeminen?

Uskonnollinen aikakauslehti *Sana* (20/1991) kertoo helsinkiläisessä Radio Ykkösessä lähetetystä ohjelmasarjasta "Astrologi aalloilla". Kuulijat ovat saaneet soittaa studiossa istuvalle astrologille ja kysellä neuvoja ongelmiinsa. Ei liene yllättävää, että soittajat ovat olleet erityisesti kiinnostuneita työ- ja ihmissuhdeasioista. Mustelin selvittää Sanan lukijoille astrologian historiaa ja toteaa, että tähdistäennustamisella ei ole tieteellistä pohjaa. Astrologinen järjestelmä on hänen mukaansa niin löysä ja tulkinnanvarainen, että tilanteeseen sopiva ennuste löytyy aina. Ihmiset käyttävät astrologien palveluja, koska he kaipaavat turvallisuutta. Se saattaa pahimmillaan johtaa siihen, että ihminen jättää vastuun elämästän astrologille.

Ultra -lehden (7-8/1991) hoviastrologi Heikki Heimola arvostelee ankarasti Mustelinin artikkelia teoksessa Paholaisen asianajaja. Aihe on suunnilleen sama kuin Kyösti Tarvaisella Skeptikon viime numerossa: Mustelin suhtautuu vähätellen ja vääristellen Michel Gauquelinin tutkimuksiin. Artikkelinsa lopussa Heimola kertoo löytäneensä kahdentoista astrologisen ihmistyypin lisäksi vielä kolmannentoista, johon kuuluvat rajatiedon kiivaimmat vastustajat. Nämä "totuudenetsijät" pitävät Heimolan mielestä itseään erehtymättöminä ja hyljeksivät kaikkea tietoa, joka ei ole sopusoinnussa heidän oman maailmankuvansa kanssa.

Heimola jatkaa: Totuudenetsijät uskovat ajattelevansa vapaasti ja riippumattomasti, mutta vastustaessaan vääriä pitämiään käsityksiä he ovatkin todellisuudessa omien uskomustensa

orjia. Ja mikä kamalinta: he eivät usko edes sielun kuolemattomuuteen! Sopiva astrologinen nimitys tällaiselle henkilölle olisi Heimolan mielstä maamyyrä.

Viimeksi Mustelinia haastateltiin hänen 60-vuotispäivänsä kunniaksi useissa lehdissä 11.8.1991. *Helsingin Sanomien* toimittaja Pekka Hakala esitti mielenkiintoisen olettamuksen: jospa Mustelin onkin Tellusta tarkkaileva humanoidi-agentti ja koko epäilijä-professorin rooli onkin vain peitehahmo! Ajatus ei ole mahdoton, onhan yliluonnollisia ilmiöitä epäileviä taikureitakin väitetty todella yliluonnollisen taitajiksi, jotka vain teeskentelevät olevansa tavallisia taikureita.

Yksi mysteeri paljastui

10. syyskuuta maailmaa kohautti uutinen, jonka mukaan Etelä-Englannissa viljapelloille ilmestyneet salaperäiset kuviot eivät olekaan ufojen aiheuttamia. Niiden tekijöiksi paljastui kaksi kuusikympistä taiteilijatoverusta, **Doug Bower** ja **Dave Chorley.** Ukot onnistuivat vuodesta 1978 asti petkuttamaan pientä tiedemiesjoukkoa sekä tietysti tuhansia uteliaita matkailijoita. Erityisen noloa kepposen paljastuminen oli eläkkeellä olevalle insinöörille **Patrick Delgadolle,** joka on kirjoittanut ilmiöistä kaksi hyvin menestynyttä kirjaa.

Bowerin ja Chorleyn paljastuksesta kerrottiin tuoreeltaan ainakin Ruotsin television uutisissa, *Helsingin Sanomissa, Iltasanomissa* ja *Aamulehdessä.* Lokakuun *Hymy* -lehdessä oli perusteellinen artikkeli, jossa kuvattiin taiteilijoiden menettelytapoja. Samassa lehdessä on myös hauskalla tavalla mauton kuvajuttu siitä, miten "Tissit kertovat kohtalosi". Maija Hollmen-Bärlund paljastaa siinä, millaisia ovat 'pottujen', 'iloisten greippien' tai 'vesimelonien' kantajan luonne ja tulevaisuus.

Uskonnollisella *Kipinä* -lehdellä oli huono onni: se ehti julkaista syyskuun numerossaan Rauni-Leena Luukasen haastattelun, jonka yhteydessä oli kaksi valokuvaa peltokuvioista. Kuvateksti kertoi: "Uuden aikakauden kanavaihmiset ovat saaneet viestejä henkiolennoilta, joiden mukaan ympyrät olisivat ulkonainen näkyvä merkki siitä energiasta, jota nämä henkiolennot kohdistavat Maa-planeettaan ihmiskunnan tajunnan

tason nostamiseksi ja Uuden aikakauden läpimurtautumiseksi." Eipä ihme, että Delgado erehtyi, kun henkiolennotkin menivät vipuun.

Luukanen palasi otsikoihin syksyllä. *Apu* -lehden (36/1991) toimittaja kävi Genevessä jututtamassa tuota avaruuden Suomen-lähettilästä. Luukanen kertoo humanoidien kehittelevän uutta rotua, joka on humanoidin ja ihmisen risteytys. Nämä hybridit kansoittavat maapallon sen jälkeen kun nykyiset asukkaat ovat sen tuhonneet.

Kilpaileva perhelehti *Seura* (46/1991) on haastatellut ohjaaja **Juhan af Grannia,** joka on saanut valmiiksi ufo-aiheisen elokuvan "Vieraita taivaalta". Ennakkokohu on ollut niin kova, että elokuva on myyty jo seitsemään maahan; Suomessa se nähdään tammikuussa. Myös Grann on vakuuttunut, että maapallo kulkee kohti tuhoa, ja vain jokin ulkopuolinen voima voi pelastaa meidät. Toinen yhteinen piirre Luukasen ja af Grannin haastatteluissa on auktoriteetteihin vetoaminen: Monet kuuluisat henkilöt ovat uskoneet ufoihin ja itsekin nähneet niitä. Kukapa uskaltaisi olla eri mieltä Jimmy Carterin, Gerald Fordin, prinssi Charlesin, V.I.Leninin tai Ronald Reaganin kanssa? (Voitte laskea kätenne). Af Grannin mielipiteitä on odotettavissa julkisuuteen lisääkin. Sanomalehti *Karjalainen* esitteli niitä 12.12. puolen sivun verran otsikolla "Mistä ufot tulevat?"

Yhdeksännet "Hengen ja tiedon messut" pidettiin Suomalaisella yhteiskoululla 19.-20. lokakuuta. Erilaisia rajatiedon yhteisöjä ja kauppiaita oli paikalla 70. *Kirkko ja Kaupunki* (23.10.) kertoo messuista keskiaukeaman jutussaan ja ihmettelee, miksei Skepsis-yhdistys ollut jakamassa huuhaa-palkintoa "vuoden laajimmalle kummallisten uskomusten esittelylle".

Skepsis oli kyllä paikalla henkimessuilla. Ainakin Nils Mustelinin hahmo vilahti 19.11. kolmostelevision dokumenttiohjelmassa "Hengen ja huuhaan rajoilla". (Mukana olivat myös skepsiksen sihteeri Lauri Gröhn ja rahastonhoitaja Markku Javanainen, jonka messuraportti on toisaalla tässä lehdessä.)

Lehdistössä ihmeteltiin jonkin verran sitä, miksi eliittikoulun maineessa oleva SYK vuokraa tilojaan mokomaan tarkoitukseen. Rehtori **Vesa Nikunen** vastasi tomerasti, että vapaassa maassa koulun voi vuokrata kenelle tahansa maksukykyiselle.

Hänen mielestään on naiivia ajatella, että tällä tavalla edistettäisiin uususkontojen leviämistä. Jostakin syystä SYK:ssa pidettävät huuhaa-messut saavat vuodesta toiseen yhä enemmän näytteillepanijoita ja yleisöä. Rehtori ehkä tarkoittikin, että on naiivia vastustaa typeryyttä, kun siitä voi hyötyäkin.

Amerikkalaiset ovat aina osanneet tehdä toistensa tyhmyydellä rahaa. *Taloushallinto* -lehti (6/1991) esittelee muutamia liikeideoita, jotka sopisivat hintansa puolesta toteutettavaksi myös lama-aikana. Massachusettsissa sijaitseva Astrascope-yhtiö on ryhtynyt asentamaan julkisille paikoille kolikoilla toimivia horoskooppiautomaatteja. Jutusta ilmenee, että horoskooppiautomaattien jälleenmyyjät ovat päässeet Amerikassa jopa 300 000 markan vuosituloihin. Automaateille voisi löytyä Suomestakin markkinarako; onhan tavarataloissa, ravintoloissa ja asemilla jo biorytmikoneita ja muita vempaimia.

Vanha velikulta **Uri Geller** on ollut pitkään hiljaa, mutta esiintyi taas lehtien palstoilla haastettuaan James Randin oikeuteen herjauksesta. (*Helsingin Sanomat* 26.10, *Tekniikan maailma* 17/1991). Gellerin kunnia ei aivan halpa olekaan: hän vaatii 15 miljoonaa dollaria siitä hyvästä, että Randi on väittänyt hänen petkuttaneen tiedemiehiä. Kanteen läpimeno näyttää riippuvan siitä, pystyykö Geller todistamaan paranormaalit kykynsä tuomioistuimelle (Randin ehdoilla).

Politiikkaa seuraavia skeptikkoja kiinnostanee ministeri **Eeva Kuuskosken** astrologian-harrastus. Syksyllä ilmestyneessä fanikirjassa *Ihmisten kanssa* (kirjoittanut Risto Lindstedt ja kustantanut WSOY, kuinkas muuten) kerrotaan "vaakaihmiseksi" itseään luonnehtivan Kuuskosken käynnistä ammattiastrologilla. Kirjaa esiteltiin laveasti aikakauslehdistössä. Lainaus *Seura* -lehdestä:

> *"Eeva-lehti vei Eevan astrologille heinäkuussa 1988. Marita Rif luki varsinais-suomalaisen vaa'an aurinkokarttaa ja arveli tunne-elämältään herkän mutta kriittisen Eevan kaipaavan muita voimakkaammin onnistunutta parisuhdetta. Ministerikauden päättyessä näyttäytyi Uranus voimakkaana aspektina tietäen käännekohtaa ja kauaskantoisia ratkaisuja. Kun Kuu kerran on juuri ohittanut Eevan kartalla Saturnuksen, se saa lokakuussa kontaktin Plutoon ja se tietää jotain hyvää ja*

merkittävää, pitkän positiivisen jakson alkamista. Astrologi saattoi varmuudella sanoa Eevan solmivan avioliiton vuosien 1991-1993 aikana."

Miltä tuntuisi tasavallan presidentti, joka uskoo Kuun ja Pluton välisiin "kontakteihin".

Jakobstads Tidningenissä on ollut syksyn mittaan monta kirjoitusta maasäteilystä. Ensin lehti on haastatellut maasäteilyyn uskovaa pastori Rurik Lindqvistiä (10.7.) ja sen jälkeen skeptikoiden edustajaa Nils Mustelinia (11.7.). Artikkelit aiheuttivat kiistan, jonka osapuolina olivat lehden kolumnisti Harry Järv (25.7. ja 4.9) ja kansanperinteen tutkija Hans Åkerblom (18.8. ja 9.11.).

Järv perustaa uskonsa maasäteilyyn ja taikavarvun toimintaan omin kokemuksiinsa ja lukemiinsa tutkimuksiin. Hänen mukaansa Maan magneettikentän vaihtelut aiheuttavat kaivonkatsojan lihaksissa refleksejä, jotka puolestaan liikuttavat varpua. Sivustatukea Järv on saanut John Lindforsilta (18.10.), joka on kirjoittanut maasäteilyn vahingollisista vaikutuksista terveyteen. Hans Åkerblomin mielestä ilmiön aiheuttaja ei ole mikään toistaiseksi tuntematon voima, vaan se on luonteeltaan psykologinen. Taikavarpu toimii, kun kaivonkatsoja uskoo ja odottaa sen toimivan. Maasäteily kuuluu siis kansanuskon eikä tieteen piiriin.

Joulukuussa Skepsis myönsi huuhaa-palkintonsa Suomen scientologiayhdistykselle ja dianetiikkakeskukselle. Scientologiaa käsiteltiin sattumoisin *Helsingin Sanomain* kuukausiliitteessä joulukuun alussa. Toimittaja Tuomo Pietiläinen oli tutkinut liikkeen taloudellisia yhteyksiä Suomessa perusteellisesti, ja kertoi myös miten scientologien konsulttiyritysten kaupittelemasta persoonallisuustestistä voi saada täydet pisteet.

Aggressivisesti mainostava scientologiayritys U-Man on pysynyt lehtien palstoilla. Muun muassa Teollisuustoimihenkilöliiton jäsenlehti *Teto* julkaisi U-Manin (scientologien) persoonallisuustestistä viiltävän analyysin numerossaan 10/1991. Jutun kirjoittaja Pekka Leskelä yritti urheasti ymmärtää testikysymyksiä:

"Suorastaan paranoidiseksi tekee kysymys: 'Epäiletkö harvoin toisten toimintoja?' Vastasit 'kyllä': oletko siis epäluuloinen todella harvoin? Vai epäiletkö silti? Jos vastaat 'ei', tarkoitatko epäileväsi toisia usein — vai tarkoitatko, ettet epäile muita lainkaan, vaan olet luottavainen?"

Leskelän johtopäätös on, että loppujen lopuksi scientologien 'valheenpaljastus' paljastaa valheellisiksi vain nämä harrastelija-tunari-psykologit, joilla ei ole aavistustakaan vastuullisten testien luonteesta.

Mitäpä olisi ajateltava *Vihreä Lanka* -lehden (5.12.1991) esittelemästä hammaslääkäristä **Heikki Tammisalosta,** joka "elvyttää veden molekyylibiologisia rakenteita suljetuissa makean veden altaissa bioresonanssiteknologian avulla"? Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Tammisalo antaa "laser-hoitoa" Lahdessa muutamiin järviin ja lampiin. Lehden mukaan laserhoidosta on tehty sopimus Lahden kaupungin kanssa, ja "viranomaiset seuraavat kuuria tiiviisti". Hammaslääkärin menetelmän salaisuus on kiteytetty jutun otsikkoon "Laserissa piilee parantava voima."

Vihreä Lanka ei kerro, paljonko rahaa Lahden kaupunki on käyttänyt vesistöjensä laserhoitoon. Liekö enemmän kuin ne 2 400 markkaa, jotka Sumiaisten kunta sijoitti syys-lokakuussa "maasäteilykartoituksen" tekemiseen. Sumiaisissa vieraillut neuvostoliittolainen "asiantuntijaryhmä" käveli taikavarpujen kanssa kuntaa ristiin rastiin ja piirsi paperille säteilylinjojen sijainnin. Kartoituksen seurauksena ainakin yhden suunnitteilla olevan asuinalueen talojen paikkoja on siirrelty, jotta tulevat asukkaat saisivat nukkua yönsä rauhassa. Kunnanjohtaja Esko Santala selitti mm. *Helsingin Sanomien* haastattelussa (28.9.1991), että julkishallinnon pitää pystyä tarttumaan elämään kiinni. "Olisi helppoa sanoa ei, mutta silloin jäisimme ihmisten elämän ulkopuolelle pyörittämään pakollisia kuvioita."

Kysymys julkisten varojen käytöstä huuhaan tukemiseen on ollut esillä myös Tampereella. Sikäläisen työväenopiston syysohjelmasta kävi ilmi, että verovaroja käytetään astrologian kurssien järjestämiseen. *Helsingin Sanomat* kirjoitti asiasta 24.9. Miksi-palstallaan epäilevään sävyyn, mikä suututti ammattiastrologien liiton puheenjohtajaa **Sven Stenbergiä.** Hän

kirjoitti HS:n yleisönosastossa 29.9, että Suomessa on "astrorasismia" ja astrologeja vainotaan kuten Hitlerin Saksassa konsanaan. Stenbergin huitaisu osui sittemmin omaan nilkkaan, kun Ilmari Rautio Leivonmäeltä muistutti samalla foorumilla 5.10., että Hitlerhän suosi astrologiaa. Astrologit luulevatvoivansa tehdä itsestään marttyyreja, koska Hitler kielsi väärät horoskoopit vähän ennen sotaa. Hitler-tutkimus näyttää olevan kiistattomasti sillä kannalla, että Johtaja ja eräät muut korkeaarvoiset natsit tunsivat pysyvää kiinnostusta tähdistä ennustamista kohtaan.

Skeptikot järjestäytyvät Virossa

Joukko virolaisia tiedemiehiä ja tiedetoimittajia on muodostanut Viron tiedetoimittajien yhdistyksen piirissä jaoston, joka on ottanut tehtäväkseen skeptisen ajattelun virittämisen itsenäisessä Virossa.

Toistaiseksi epävirallista ryhmää johtaa *Horisont*-tiedelehden päätoimittaja **Indrek Rothmets.** Toinen aktiivijäsen on biologian opettaja ja freelande-toimittaja **Hendrik Relve,** joka kävi joulukuussa Suomessa esitelmä- ja opintomatkalla. Tapasin hänet Helsingissä, ja vaihdoimme lyhyesti mielipiteitä ja osoitteita.

Relve kertoi, että neuvostovallasta vapautumisen jälkeen Virossa on levinnyt mitä ihmeellisimpiä oppeja: itämaisia uskontoja, astrologiaa, ufoja ... Ihmiset tuntuvat ahmivan 'hengelliseen' nälkäänsä mitä vain. Pulmalliseksi asian tekee se, että kommunistit saivat pitkän valtakauden aikana kansan epäluuloiseksi kaikkea "tieteellistä" ajattelua kohtaan.

Viron skeptikot aikovat järjestää vuonna 1992 Tallinnassa joko seminaarin tai erillisiä esitelmätilaisuuksia, joihin myös suomalaiset skeptikot ovat Relven mukaan tervetulleita. Seuraavassa Skeptikon numerossa voimme antaa lisätietoja - ehkäpä toivottu kesäretki Tallinnaan saadaan vihdoin aikaiseksi.

Matti Virtanen

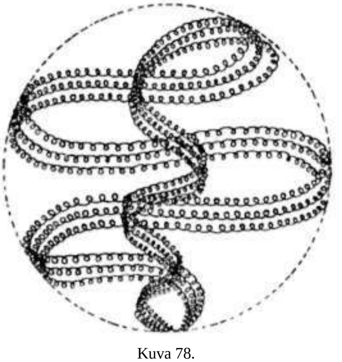
Okkultistisia atomeja

Matti Virtanen

Skeptikon viime numerossa julkaistiin Gustaf Mattssonin artikkeli Teosofeja ja atomeja, Argus-lehdestä vuodelta 1907. Jutun yhteyteen ei valitettavasti löytynyt kuvitusta, mutta nyt voimme iloksenne korjata tuon puutteen.

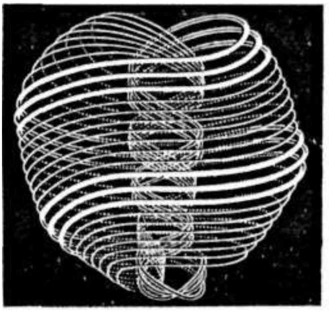
Ossi Pajoaho Vantaalta on lähettänyt kopioita "Teosofian johtavat aatteet" -nimisestä teoksesta, jossa lainataan Mattssonin mainitsemaa Occult Chemistry -kirjaa. Sivuilla 240 - 253 käsitellään teemaa 'Aineen ja voiman kehitys', jota havainnollistaa kymmenkunta kaunista piirrosta.

Piirrokset saakoot tässä pääosan. Kuvatekstit lienevät kuitenkin tarpeen. Muistettakoon, että okkultistisen kemian tiedot on saatu selvänäköisyyden välityksellä korkeammasta todellisuudesta.

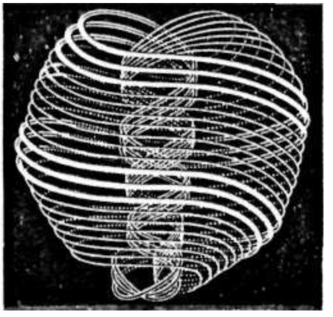

Kuva 78.

Kuva 78: "Kolminaislogoksen seitsemän ruumiillistumaa, seitsemän planeettalogosta, punovat seitsemän yhdensuuntaista kierrettä täydelliseksi fyysilliseksi atoomiksi. Kukin näistä seitsemästä pienemästä kierteestä heijastaa auringon spektrin yhtä väriä, kun valo ja ääni vaikuttavat niihin ja yhtä luonnollisen sävelasteikon ääntä ja sen ohessa planeettalogoksensa erikoista vaikutusta." (sic - lainaus on sanatarkka).

Kuva 79.

Kuva 80.

Kuvat 79 ja 80: "Täydellinen atoomi on ulkopiirteiltään sellainen kuin kuvat 79 ja 80 näyttävät, jotka ovat positiivisen ja negatiivisen atoomin piirroksia. Emme saa unohtaa, että atoomi ei ole ainetta, vaan ainetyhjiö. Valkoiset viivat kuvissa 79 ja 80 esittävät kierteissä olevia kuplia ja ovat voimavirtoja. Ainetta, peruseetteriä, esittää kuvan musta tausta."

Kuva 82.

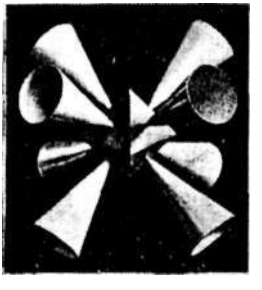
Kuva 82: "Kaikki kahdenarvoiset alkuaineet, sekä positiiviset että negatiiviset, paramagneettiset ja diamagneettiset, happi ainoana poikkeuksena, ovat berylliumin (Glucinum) yleistä tyyppiä, kuva 82."

Kuva 83: "Kaikki kolmenarvoiset alkuaineet, paitsi typpi, ovat kuvassa 83 olevaa tyyppiä. Keveämmät kolmenarvoiset aineet ovat muodostuneet kuudesta suppilosta, jotka säteilevät kuution keskuksesta sen pintoja kohti. Raskaammilla kolmenarvoisilla aineilla on kuuden suppilon lisäksi kahdeksan 'piikkiä', jotka säteilevät kuution kahdeksaa kulmaa kohti."

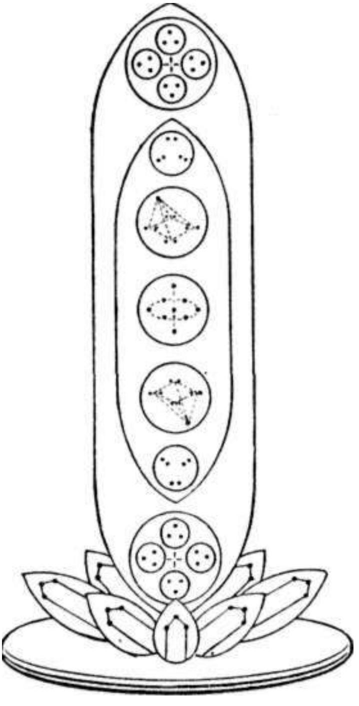

Kuva 83.

Kuva 84: "Kaikki neljänarvoiset aineet, paitsi titaniitti ja zirkoni, ovat kuvan 84 tyyppiä. Kevyemmät neljänarvoiset aineet ovat kokoonpannut kahdeksankulmion keskuksesta lähtevistä kahdeksasta suppilosta".

Kuva 84,

Lithium 197
Kuva 86.

NATRIUM..
Kuva 86.

Kuvat 85 ja 86: Yhdenarvoisista atomeista käyvät, esimerkiksi Litium ja Natrium, joiden numerot Crooksin okkultistisessa järjestelmässä ovat 127 ja 418. Alkuaineiden numerot tarkoittavat niiden 'anuksien' lukumäärää, jotka muodostavat kyseisen alkuaineen. Anukset puolestaan ovat 'ainekokoomuksen äärimmäiset fyysilliset osaset'.

Kirja-arvostelu

Rauni-Leena Luukanen-Kilde: Tähtien lähettiläs, WSOY 1991

Hannu Karttunen

"- - *toisten kritisoiminen on aina vajavaisen henkisen kasvun merkki."*

Seuraavassa muutamia todisteita vajavaisesta henkisestä kasvustani.

Aivan aluksi Luukanen-Kilde sanoo kirjoittaneensa kirjan "automaattikirjoituksella". Hänen olisi kannattanut myös kertoa, mitä hän tällä automaattikirjoituksella oikein tarkoittaa, sillä sana lienee tuttu vain rajailmiöihin perehtyneille.

Kirja on tavanomaista New Age -saarnaa, tällä kertaa esitettynä humanoideilta saatuna viestinä. Omituista kyllä, esitystapa ei kyllä mitenkään viittaa ulkopuoliseen lähteeseen. Runsas monikon ensimmäisen persoonan käyttö, viittaukset naisen heikkoon asemaan ja lääketieteellisiin ongelmiin antavat vahvasti sen kuvan, että teksti on peräisin Luukanen-Kilden omien korvien välistä.

Sivuhuomautuksena mainittakoon, että minua on aina inhottanut sana humanoidi. Jos nämä olennot ovat meitä edistyneempiä, tuntuu halventavalta kutsua heitä ihmisenkaltaiseksi. Mutta loihan ihminen Jumalankin omaksi kuvakseen.

Teksti on kovin ympäripyöreää, ja siitä on vaikea löytää mitään täsmällistä tietoa. Ne harvat lauseet, joissa kirjoittaja viittaa luonnontieteellisiin tosiasioihin, osoittavat varsin puutteellista tietämystä. Meitä huomattavasti edellä olevilta olennoilta olisi odottanut parempaa.

Kirjan alussa on lyhyt esipuhe ja saatekirjoitus, joissa sen sijaan esitetään koko joukko tarkistettavissa olevia rohkeita väitteitä. Niiden alkuperä jää useimmiten hämärän peittoon, sillä lähdeviitteet puuttuvat täysin. Tällainen teksti herättää aina epäilyksen, että kirjoittaja esittää toisen käden tietoja ja huhuja, joita hän ei ole vaivautunut tarkistamaan. Lukija tuskin vaivautuu jäljittämään tietojen alkuperää. Tässä asiassa skeptikkoyhdistysten verkosto on korvaamaton apu, sillä sen kautta on helppo tavoittaa eri alojen asiantuntijoita myös ulkomailta.

Esipuheessa mainitaan, että Edinburghin yliopiston parapsykologian professori on vieraillut Suomessa esitelmöimässä alan tutkimuksista. Tilanteen ironia ei paljastu lukijalle, sillä kirjoittaja ei kerro, että kyseinen professori oli **Robert Morris,** joka tuli Suomeen nimenomaan Skepsiksen kutsumana.

Saatekirjoituksen alussa mainitaan TREAT-konferenssit, jotka käsittelivät epätavallisten vammojen tutkimusta ja hoitoa. Tieteellisiksi konferensseiksi tilaisuudet vaikuttavat hieman omituisilta, koska ne pidettiin suljettujen ovien takana. Mutta kirjoittaja unohtaakin mainita, että TREAT-konferenssit ovat ufouskovaisen **Rima Laibowin** järjestämiä kutsutilaisuuksia. Kirjoittajan mukaan mukana oli "hallituksen korkeita virkamiehiä, armeijan ilmavoimien ja laivaston... ufoasiantuntijoita". Taaskaan nimiä ei mainita, joten on vaikea tietää, ketä kirjoittaja tarkoittaa. Ilmavoimissa ja laivastossa ei tiettävästi ole erityisiä ufoasiantuntijoita, joten mistä sellaisia voisi kokoukseen ilmestyä?

Esipuheessa Luukanen-Kilde sanoo: "Olen myös osallistunut alan kansainvälisiin, huipputiedemiesten järjestämiin kokouksiin, joiden tiedot pidetään luottamuksellisina." Näillä hän varmaankin tarkoittaa juuri TREAT-kokouksia. Ufouskovaisten suljettuja kokouksia voi tuskin pitää huipputieteellisinä.

Kirjoittajan mukaan CIA:n ensimmäinen päällikkö **Roscoe H. Hillenkoetter** on vuonna 1960 sanonut:

> Tuntemattomat lentävät esineet operoivat älykkään kontrollin alaisina. On elintärkeätä, että saamme tietää, mistä ufot tulevat ja mikä on niiden tarkoitus.

On muistettava, että Yhdysvaltain ufokuume alkoi kylmän sodan aikakaudella, ja kaikkiin tunnistamattomiin kohteisiin

suhtauduttiin epäluulolla, sillä nehän saattoivat olla vihollisvallan uusia aseita. Siksi oli luonnollista, että ilmavoimat tutki asiaa, muttei juuri halunnut sille julkisuutta. NICAP (National Investigations Committee on Aerial Phenomena), jonka jäsen Hillenkoetter oli, syytti ilmavoimia salailusta, ja vaati tietojen julkistamista. Asiaa on selostettu *The New York Timesin* 28.2.1960 ilmestyneessä artikkelissa, jossa Hillenkoetter ei kuitenkaan ota mitään kantaa siihen, mitä ufot todellisuudessa ovat.

Kymmenen vuotta myöhemmin, 14.12.1970 Wolfgang Nagelille lähettämässään kirjeessä Hillenkoetter sanoo:

> Vastaan kysymyksiinne joulukuun 8 päivätyssä kirjeessänne, etten ole koskaan sanonut, että tuntemattomat esineet toimisivat älykkään kontrollin alaisina. Sanoin, että ufoja pitäisi tutkia yrittääksemme saada selville, onko niitä olemassa, ja jos, niin mistä ne tulevat.
>
> Sikäli kuin minä tiedän, ufojen alkuperä ei ole maapallon ulkopuolella seuraavista syistä:
>
> (a) Ainakaan 25 vuoteen ei ole ollut yhtään täysin vahvistettu havaintoa sellaisesta aluksesta — ei mitään sellaista, kuin esimerkiksi useiden ihmisten kiitoradalla tai ilmassa näkemä 747.
>
> (b) Puutteena on myös, etteivät ufot 25 vuoden aikana ole suorittaneet yhtään selvää ystävällis- tai vihamielistä tekoa. Varmaasti, jos ufoja olisi olemassa, ne olisivat tuona aikana olleet yhteydessä johonkin maapallon osaan, joko ystävällisissä tai vihamielisissä aikeissa. Sellaisten tapahtumien puute saa minut uskomaan, että maapallon ulkopuoliset ufot eivät ole vielä vierailleet täällä.

Kymmenen vuoden tuloksettoman tutkimuksen jälkeen Hillenkoetterin mielipide oli siis muuttunut jyrkän kielteiseksi.

> - - YK:n yleiskokouksen päätös sekä syksyn 1978 eri maiden hallitusten vastaukset YK:n antamaan tutkimuskehotukseen osoittavat, että alan tutkimusta pidetään tärkeänä turvallisuuden, teknologisen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta.

Ufoihin ja noitiin uskonut **Sir Erik Gairy** pyysi noihin aikoihin todellakin YK:ta järjestämään ufokokouksen. Tuloksena oli pienimuotoinen tilaisuus, jossa muutamat ufologit puhuivat ja pyysivät YK:ta järjestämään kansainvälisen ufotutkimuksen. Yleiskokous hylkäsi ajatuksen.

> YK:n taannoinen pääsihteeri Kurt Waldheim sai asialliset tiedot muun muassa kuussa käyneeltä astronautti Gordon Cooperilta, ennen kuin YK:n yleiskokous päätti, että asioita on syytä tutkia entistä perusteellisemmin.

Waldheim on ollut poissa kuvioista jo sen verran kauan, että jotain raportteja olisi jo ehtinyt ilmestyä, jos YK on tosissaan päättänyt ruveta tukemaan tällaista tutkimusta. Missä ne ovat?

> Esimerkiksi USA:ssa lentäjät saavat runsaat sakot tai menettävät virkansa, jos he kertovat julkisesti ufohavainnoista. Kuuluisassa JANAP 146 -ohjeessa (Joint Army Navy Air Publication) vuodelta 1952 todetaan rangaistavaksi rikokseksi koko USA:n armeijan jäsenistölle minkäänlaisen ufoihin liittyvät informaation paljastaminen.

JANAP-146:n kyseinen kohta löytyy esimerkiksi Condonin raportista. Siinä luetellaan koko joukko kohteita, joista saadut havainnot on raportoitava. Näitä ovat vihamieliset tai tunnistamattomat lentokoneet, ohjukset, tunnistamattomat lentävät esineet, vihamieliset tai tunnistamattomat sukellusveneet, vihamieliset tai tunnistamattomat sotilasajoneuvoryhmät. Säännön tarkoituksena on, että *kaikki* kohteet, joita ei pystytä selvästi tunnistamaan ystävällismielisiksi, on raportoitava. Ufot ovat siis vain yksi pieni osa. Ne ovat mukana siksi, että ne saattavat olla vihollisen uusia aseita. Taaskin on muistettava, että elettiin kylmän sodan aikaa, ja kaikkea tunnistamatonta pidettiin potentiaalisena turvallisuusriskinä.

JANAP-146:n tietojen luvatonta julkaisemista koskeva kielto koskee kaikkea muutakin kuin ufoja ja on normaali sotilastoimintaan liittyvä määräys. Lentäjä, joka havaitsee vihollisen lentokoneiden lähestyvän, ei saa mennä kertomaan siitä ensimmäiseksi lehdistölle.

Saatteen lopussa kerrotaan Etelä-Afrikan ufotapauksesta toukokuussa 1989. Tästä on toistaiseksi hyvin vähän tietoja, mutta palaamme asiaan, jos jotain löytyy.

Saatteen viimeiset sanat ovat: "Absoluuttista totuutta, joka ei ole riippuvainen havainnoitsijastaan, ei ole olemassakaan!" Tämä on tyypillistä New Agea, kaikki käy! Jos siis jonkun mielestä 1 + 1 = 3, niin kai hän siinä sitten on oikeassa.

Varsinainen teksti on sitten sitä tavanomaista pitkäpiimäistä humanoidien jaarittelua, jossa ei paljasteta yhtään ainoaa asiaa, jota emme jo tietäisi. Minkähän takia he pihtaavat kaikkea muuta tietoa paitsi sitä, jota Shirley MacLaine opettaa? Jos he kerran ovat meitä niin paljon edellä, heidän olisi tavattoman helppo saada kaikki kiistattoman vakuuttuneiksi olemassaolostaan. Antakaa nyt edes yksi pieni uusi tiedonjyvänen, ja lupaan muuttua ulkoavaruuden olentojen innokkaaksi ihailijaksi.

Kirjan päävaikutelmaksi jäänee jonkinlainen epämääräinen harmonian ja kosmisen rakkauden sanoma. Onko tässä New Agen harmoniassa ja kosmisessa rakkaudessa sitten jotain väärää? Eipä kai, mutta on muistettava, että New Age -ajattelussa on myös pimeä puolensa. Seuraavat Luukanen-Kilden (tai hänen humanoidiensa) lauseet ovat myös tyypillistä New Agea:

> Ei ole syyllistä eikä syytöntä. On vain vuorovaikutus, syineen ja seurauksineen. Jokainen "uhri" on sielunsa tasolla antanut oman suostumuksensa itselleen tapahtuviin vastoinkäymisiin, jopa hengenmenetykseen! ---
>
> Kaikella on tarkoituksensa. Kukaan ei ole viaton uhri. Kukaan ei ole tapahtumien pyörteessä ilman omaa tahtoaan ja suostumustaan. ---
>
> Koska tiede ja uskonto eivät ole pystyneet antamaan vastauksia kaikkiin kysymyksiimme, käännymme vähitellen sinne, mistä vastaukset löytyvät: omaan itseemme! ---
>
> Kaikki on sallittua.

Vaikka en ole erityisen väkivaltainen luonne, tiedän muutamia epämiellyttäviä tyyppejä, jotka mielelläni eliminoisin

pysyvästi. Ja miksi ei? Hellän ovat jo "sielunsa tasolla" suostuneet siihen. Jos se minusta tuntuu oikealta, se ei voi olla väärin.

Kaikesta hymistelystään huolimatta New Age on suunnattoman itsekeskeistä. Vain minä olen olemassa. Koko maailma on sellainen, miksi minä sen kuvittelen. Saan tehdä, kaikkea mikä minusta tuntuu hyvältä. Kaikki tähän saakka ihmiskunnan hankkima tieto voidaan heittää menemään, jos se sattuu olemaan ristiriidassa minun oman pienen maailmankuvani kanssa tai jos minä satun olemaan liian tyhmä sitä ymmärtämään.

Rakkauden ja ykseyden sanoma on loogisesti ristiriidassa tämän egoismin kanssa. Mutta koska New Age -opin premissi on, että kaikki kelpaa, niin väliäkös tuolla.

Lyhyesti sanottuna: kokonaisvaikutelma kirjasta on, että sen kustantaja WSOY tavoittelee vakavasti jo toista Huuhaapalkintoa.

Lopuksi haluaisin esittää kiitokset Philip Klassille, joka ystävällisesti toimitti käyttööni asiaa koskevaa materiaalia.

Keskustelua

Syytettyjen penkillä

Matti Virtanen

CSICOPin puheenjohtaja **Paul Kurtz** kirjoitti syksyllä Skeptikoiden jäsenlehteen *Skeptical Briefsiin* pitkän artikkelin syytettynä olemisesta ja ilmaisunvapauden kahlitsemisesta Amerikassa. Kirjoituksen pontimena oli erityisesti James Randin ja Uri Gellerin välinen kiista, jonka molempien osapuolten avoimet kirjeet ohessa.

Kurtz kertoo olevansa samaa mieltä Yhdysvaltain varapresidentin Dan Quaylen kanssa siitä, että maassa vuosittain vireille pantavista 18 miljoonasta oikeusjutusta suuri osa aiheuttaa Yhdysvaltain taloudelle aivan turhia kustannuksia ja viivytyksiä. "Tarvitseeko Amerikka todella 70 prosenttia maailman lakimiehistä?" Quayle oli kysynyt USA:n lakimiesyhdistykselle pitämässään puheessa.

CSICOP on Kurtzin mukaan Randin ohella vastaajana kahdessa jutussa. Toisen pani alulle 1989 Eldon Byrd -niminen "paranormaali tutkija", ja hän vaatii 38 miljoonan dollarin korvauksia. Toisen on pannut alulle Uri Geller 1991, ja hän vaatii 15:ttä miljoonaa dollaria.

Kurtzin mukaan CSICOPilta on jatkuvasti kyselty heidän asennettaan näihin oikeusjuttuihin, mutta he ovat lakimiestensä kehotuksesta joutuneet pidättymään julkisista kommenteista. Tilanteeseen turhautuneena CSICOPin johto laati viime kesänä huolellisen vastauskirjelmän, mutta lakimiesten kehotuksesta sekin jätettiin julkaisematta. Tilanne on mennyt sellaiseksi, että jotkut skeptikot ovat syyttäneet CSICOPia Randin hylkäämisestä. Randihan erosi järjestöstä pelastaakseen CSICOPin vastaavilta syytteiltä jatkossa.

Kurtz kirjoittaa, että CSICOP ei ole missään tapauksessa hylännyt Randia, eikä suhtaudu välinpitämättömästi yrityksiin vaientaa CSICOPin ja sen kannattajien ääntä oikeusjutuilla. Hänen mukaansa tilanne on kuitenkin mutkikas, koska juridiset seikat estävät asian avoimen käsittelyn myös tässä yhteydessä.

CSICOPilla on Kurtzin mukaan osittainen kunnianloukkausvakuutus. Se suojaa järjestöä ja järjestön nimissä esiintyviä toimihenkilöitä siltä varalta, että heitä vastaan nostettaisiin syyte jostakin julkisesta lausunosta. Vakutuus edellyttää, että vakuutusyhtiö määrää CSICOPille asianajajat, joiden neuvoja on tietysti noudatettava.

Eldon Byrdin tapauksessa vakuutusyhtiö (Kemper Insurance Company) kieltäytyi maksamasta Randin kuluja, koska tämä ei ollut toiminut CSICOPin edustajana eikä ollut saanut erityistä valtuutusta syytteen aiheuttaneiden lausuntojen antamiseen. Kurtzin mukaan Randi todella toimi omillaan: hän oli esittänyt Byrdiä loukanneet sanansa *Twilight Zone* -lehden haastattelussa ja New Yorkin alueen skeptikkoyhdistyksen esitelmätilaisuuden keskusteluosuudessa. Kurtzin mukaan CSICOP ei voi olla vastuussa kaikkien liitännäisjärjestöjensä tilaisuuksissa esitettävistä mielipiteistä.

CSICOP ehti vaihtaa välillä vakuutusyhtiötä, ja uusi yhtiö kieltäytyi maksamasta Gellerin kanteesta aiheutuvia kuluja. Gellerhän haastoi oikeuteen Randin ja *International Herald Tribune* -lehden lisäksi myös CSICOPin, jota ei edes mainittu huhtikuussa ilmestyneessä Randin haastattelussa. Vakuutusyhtiön mukaan se ei ottanut kantaakseen niin avointa vastuuta, että kenen tahansa missä tahansa aiheuttamien kunnianloukkausjuttujen kulut voitaisiin korvata. Tähän mennessä (alkusyksy 1991) Gellerin juttu on tullut maksamaan CSICOPille jo kymmeniä tuhansia dollareita.

Kurtz esittää retorisen kysymyksen: Pitääkö CSICOPin olla vastuussa kaikista ja jokaisesta väitteestä, jotka James Randi on joskus esittänyt? CSICOPin johtokunta on hänen mukaansa päättänyt, että ei pidä. Jos kaikesta pitäisi vastata, järjestö joutuisi pian lopettamaan varsinaisen toimintansa ja keskittymään oikeudenkäynteihin. Kurtz korostaa, että kaikki 70 paikallista ja valtakunnallista skeptikkoyhdistystä eri puolilla

maailmaa ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, joiden on itse vastattava tekemisistään. "Olemme tehneet hyvin selväksi julkaisuissamme, lausunnoissamme ja tiedotteissamme, että mikään näistä ryhmistä eikä kukaan niiden jäsenistä ei saa esiintyä CSICOPin edustajana ilman erityistä valtuutusta", Kurtz kirjoittaa.

Gellerin ja Byrdin tapauksiin liittyy CSICOPin kannalta yksi suuri ongelma, josta ei ole liiemmälti kirjoitettu julkisuudessa, vaikka se on todettu oikeudessa. Randin asianajajat väittävät tiukasti, että Randi on koko ajan toiminut CSICOPin edustajana, ja että hänellä oli CSICOPin johtokunnan antama valtuutus sanoa kiistan synnyttäneet asiat Byrdistä ja Gelleristä. Kurtzin mukaan Randin asianajajat ovat väärässä. CSICOPin vakuutusyhtiön lakimiehet ovat koettaneet saada heitä luopumaan näistä väitteistä, mutta eivät ole onnistuneet. Kurtz pelkää ennakkotapausta: jos oikeus toteaa Randin toimineen CSICOPin edustajana, se voisi avata portit uusien oikeusjuttujen vyörylle.

Kurtz muistuttaa kahdesta aikaisemmasta oikeudenkäynnistä, joissa skeptikkoyhdistyksiä ja CSICOPia on syytetty osallisuudesta kunnianloukkaukseen. Vuonna 1986 Northwest Skeptics -yhdistyksen puheenjohtaja John Merrill hävisi "psyykikko" Noreen Reinerin nostaman jutun, joka on nyt vetoomustuomioistuimen käsittelyssä. Hän vastasi sanoistaan yksin. Toinen samantapainen oikeusjuttu käytiin Havaijilla samana vuonna: Ghareth Pendragon -niminen selvänäkijä haastoi tuolloin oikeuteen useita Havaijin skeptikkoyhdistyksen jäseniä sekä CSICOPin. Hän hävisi jutun, ja vakuutusyhtiö auttoi CSICOPia selviytymään kuluistaan.

Pendragonin jutun tuomari antoi perusteluissaan Kurtzin mielestä merkittävän lausunnon: "Tuomioistuin epäilee vahvasti, että Pendragon ajoi asiaa oikeudessa estääkseen kantajia harjoittamasta vapauksiaan sen sijaan että hän olisi ajanut oikeutta itselleen."

Kurtz kertoo, että hänen johtamansa kustannusyhtiö Prometheus Books on myös joutunut viime vuosina oikeuteen monta kertaa. Parhaillaan on kesken kaksi juttua, joiden yksityiskohdista hän ei voi kertoa julkisesti. Aiemmissa jutuissa kantajina

on ollut mm. Shirley MacLaine, josta Prometheus julkaisi muutama vuosi sitten kriittisen kirjan.

Kurtz kehaisee, että häntä itseään vastaan ei ole koskaan nostettu henkilökohtaista kunnianloukkaussyytettä, vaikka hän on kirjoittanut satoja artikkeleita, kirjoja ja esitelmiä. "Vaikka me olemme rohkaisseet paranormaalien väitteiden kritiikkiä, me olemme vaatineet että sen täytyy olla vastuuntuntoista, reilua ja objektiivista, ja että henkilöön kohdistuvista ad hominem -argumenteista on pidättäydyttävä." Kurtz ei ole myöskään itse koskaan uhannut ketään oikeudella, vaikka häntä on provosoitu. "Siitä huolimatta olemme valmiit puolustautumaan loppuun asti, jos CSICOPin periaatteet ovat kysymyksessä", Kurtz kirjoittaa.

Yhdysvaltalainen oikeuskäytäntö poikkeaa suomalaisesta monella tavoin. Juttujen etenemistä tuomioistuimissa ei usein voi ennakoida, koska niiden käsittely riippuu paljon asianajajien aktiivisuudesta. Joku juttu voi maata vuosikausia, jos osapuolet eivät saa kootuksi rahaa asianajajiensa palkkioihin.

Skeptikon toimitus seuraa tilannetta. Jos ja kun Gellerin ja Randin juttu joskus päättyy, pyrimme julkaisemaan asiasta perusteellisen selvityksen.

Uri Gellerin avoin kirje kaikille skeptikkoyhdistyksille:

(Saapunut Skepsis-yhdistykselle kesäkuussa 1991)

1970-luvun alusta asti James Randi on yrittänyt tyrmätä minut. Päätin olla välittämättä hänen hyökkäyksistään, jotka kohdistuivat enimmäkseen minun kykyjäni vastaan. Viime vuosina hänen lausuntonsa minusta ovat kuitenkin olleet pöyristyttäviä, herjaavia ja solvaavia valheita, jotka ovat loukannet minua ja perhettäni sekä aiheuttaneet minulle arvaamatonta vahinkoa. Osan väitteistään hän on esittänyt julkisesti ja painettuna.

Eräässä lehtihaastattelussa hän syytti minua kiristyksestä (joka on rikos), mitä en ole tehnyt. Sen myös kiistin valaehtoisessa lausunnossa, jonka Randin lakimiehet ottivat vastaan

New Yorkissa. Uskoakseni lausunto on nähtävissä tarkistusta varten.

Toisessa haastattelussa hän kutsui minua psykopaatiksi ja sosiaaliseksi sairaudeksi, mitkä ovat paikkaansa pitämättömiä väitteitä. Hän myös syytti minua vastuulliseksi erään amerikkalaisen tiedemiehen itsemurhaan, selostaen kuinka tämä istui pöytänsä ääressä, otti revolverin ja ampui itseään päähän.

Totuus on, että kyseinen tiedemies ei tehnyt itsemurhaa eikä kuollun minun vuokseni. Olen hankkinut hänen kuolintodistuksensa, josta käy selvästi ilmi, että hän kuoli diabeteksen ja sydämen vajaatoiminnan aiheuttamiin komplikaatioihin.

Minun syyttämiseni vastuulliseksi jonkun toisen ihmisen kuolemasta on kaikkein törkein ja vastuuttomin valhe. Sen väitteen aiheuttama henkinen ja tunteellinen ahdinko on liian suuri sanoiksi puettavaksi, puhumattakaan maineeni pilaamisesta.

Randi on myös herjannut ja solvannut ystävääni Eldon Byrdiä, joka on myös haastanut hänet oikeuteen. Byrdin jättämän kanteen mukaan Randi on sanonut: "Eldon Byrd oli mukana Uri Gellerin kanssa aloittamassa kiristyskampanjaa minua vastaan, syyttäen minua lasten ahdistelijaksi. Byrd on nyt itse vankilassa Washington D.C.:ssä lasten ahdistelusta tuomittuna, ja tulee olemaan siellä seuraavat kuusi vuotta." Kanteen mukaan Randi sanoi myös eräässä julkisessa kokouksessa, että "Washingtonin poliisi etsi kymmenen vuotta Eldon Byrdiä, joka tunnettiin ostoskeskusten ahdistelijana". Kanteesta käy ilmi myös, että Randi olisi väittänyt Eldon Byrdin "käyttäneen vaimonsa lapsia muiden pienten lasten houkuttelemiseen autoonsa, jossa hän sitten ahdisteli näitä ennen kuin päästi vapaaksi".

Eldon Byrd ei ole lasten ahdistelija, sikäli kun tiedän. Häntä ei ole koskaan tuomittu siitä eikä vangittu sellaisesta rikoksesta. Julkinen kanne on jätetty liittovantlion tuomioistuimeen Marylandissa. Jutun käsittely on kesken.

Tämä jatkuvien valheiden sarja on erittäin vahingollinen ja äärimmäisen herjaava, ja voidaan ilmeisesti pysäyttää vain oikeusteitse.

Avoimessa kirjeessään Randi sanoo, että minä olen aikonut haastaa hänet oikeuteen "jokaisessa osavaltiossa ja jokaisessa

maassa". Todellisuudessa olen sanonut, että tulen haastamaan hänet oikeuteen jokaisessa maassa, jossa minun lailliset oikeuteni antavat minulle mahdollisuuden estää häntä levittämästä valheita minusta.

Tällä hetkellä käynnissä on kaksi minun alulle panemaani oikeusjuttua Randia vastaan, ei neljä kuten Randi väittää. Kaksi juttua, jotka hän väittää voittaneensa on itse asiassa jätetty käsittelemättä teknisten syiden vuoksi.

Yhdessä tapauksessa en ehtinyt kannella ennen vanhentumissäännöksen mukaista aikarajaa, ja toisessa, joka koski japanilaisessa lehdessä ollutta herjausta, raukesi koska lehdellä ei ollut levikkiä USA:ssa. Sen jälkeen jätin saman kanteen Japanissa. Tähän mennessä Randi ei ole puolustanut itseään, ja sen jutun käsittely on kesken.

Toinen vireillä oleva kanne jätettiin, koska Randi taas kerran solvasi minua, vain muutamia viikkoja sitten International Herald Tribune -sanomalehdessä.

Avoimessa kirjeessään Randi välttää käsittelemästä todellisia syitä, joiden vuoksi nämä kanteet on nostettu. Jos hän on pulassa, hänen on syytettävä vain itseään. Minun nostamani kanteet ovat kaikkea muuta kuin joutavaa kiusantekoa, kuten hän sanoo avoimessa kirjeessään. Jos nämä oikeusjutut olisivat joutavia, niiden kiistäminen ei varmaankaan olisi tullut maksamaan 155 000 dollaria asianajajien palkkioina.

On vaikea uskoa, ettei Randilla ole enempää rahaa puolustukseensa. MacArthurin säätiöltä saamiensa 275 000 dollarin lisäksi olen hiljattain lukenut eräästä lehdistötiedotteesta, että hänen kirjansa menevät, hyvin kaupaksi, ja yhdestä on menossa jo kymmenes painos. Olen myös kuullut, että hän on kirjoittamassa taas uutta kirjaa, ja saanut valmiiksi kuusiosaisen televisiosarjan.

Ihmettelen myös, onko hän käyttänyt väittämänsä 155 000 dollarin asianajopalkkiot vain minua vastaan käymissään jutuissa. Vai onko siihen laskettu mukaan ne kulut, joita hän on käyttänyt puolustukseensa Marylandissa, oikeusjutussa jolla ei ole mitään tekemistä minun kanssani.

Randi sanoo, että hänellä on perustuslain antama oikeus sanoa mitä hän tietää todeksi. Minun henkilöstäni hän ei ole

sanonut totuutta. Tiedän, että useimmat teistä ovat skeptikkoja, ettekä ehkä ole kovin kiinnostuneita minun näkökulmastani. Mutta tässä ei ole kyse vain väittelystä skeptikon ja psyykikon välillä. Kysymyksessä ovat korkeammat periaatteet.

Arvostan sitä, että olette nähneet vaivan lukea kirjeeni. Olen kirjoittanut sen kertoakseni teille todelliset tunteeni ja sen, miten loukkaantunut minä todella olen.

Kiittäen, vilpittömästi teidän

Uri Geller

Avoin kirje James Randilta

(päivätty 11.5.1991)

Uri Geller on ilmoittanut, että hän aikoo haastaa minut oikeuteen "jokaisessa osavaltiossa ja jokaisessa maassa". Hänellä on parhaillaan neljä oikeusjuttua minua vastaan. Kaksi niistä olen voittanut (ja joutunut maksamaan 155 000 dollaria oikeuskuluja). Yhden haasteen hän on luvannut jättää minua vastaan Japanissa, ja yksi on juuri jätetty Kaliforniassa. Viimeksimainittu koskee kahta lausetta, jotka sanoin hänestä International Herald Tribune -lehden toimittajalle: 1) Geller on huiputtanut joitakin tiedemiehiä, 2) Hänen temppunsa ovat samankaltaisia kuin ne, joita painettiin muropakettien takakansin siloin kun minä olin lapsi.

Tämä on selvästi joutavanpäiväinen oikeusjuttu, ja näyttää sitä että Geller käyttää oikeusprosesseja murtaakseen minut taloudellisesti ja estääkseen minua sanomasta sitä minkä tiedän totuudeksi. Minulla on perustuslain suoma oikeus puhua totta, enkä aio antaa sitä oikeutta pois.

Olen eronnut Yhdysvaltain skeptikkojärjestöstä CSICOPista (Committee for Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), koska järjestö on mainittu toisena vastaajana minua vastaan nostetuissa kanteissa, enkä halua CSICOPin joutuvan

enää vedetyksi mukaan oikeusjuttuihin jos ja kun taas joskus mainitsen Gellerin nimen.

Tämä päätös on ollut minulle hyvin vaikea.

Jos nämä oikeustoimet jatkuvat, minun on vaiettava, koska en pysty maksamaan enempää oikeuskuluja. CSICOP on jo hiljennetty, ja minä olen seuraava, ilmeisesti.

Minulla ei juuri nyt ole rahaa puolustukseni jatkamiseen. On ehdotettu, että perustettaisiin rahasto, jonka turvin voisin jatkaa puolustautumistani Gellerin rasittavia syytteitä vastaan. Toivottavasti se onnistuu.

Olen pulassa, ystävät. Tarvitsen apua.

James Randi

Miettinen kommentoi saamaansa julkisuutta

Henkilöni on tämän lehden sivuilla mainittu viimeksi kuluneen vuoden aikana joka numerossa, eikä aiheetta. Tein anteeksiantamattoman synnin tutkimalla uskonnollisia ihmeparantumisia.

Ellen pitäisi ajan tavan mukaan "matalaa profiilia", olisin epäilemättä julkkis. Jostakin syystä kelpaisin jokaiseen sensaatio-ohjelmaan ja -lehteen, mutta jostakin toisesta syystä en millään rakentaviin ja asiallisiin medioihin, paria lukuun ottamatta.

Se jokin, ja se toinenkin syy on tietysti se, että sensaatio ja huuhaa myyvät, taikauskolla ja tietämättömyydellä voi ansaita, kansa on tyytyväinen, kunhan on leipää ja sirkushuveja.

Tiedotusvälineiden valta on mahtava, koska niiden hallussa on sananvapaus. Ne saavat vapaasti valita, kuka puhuu ja mitä puhutaan. Jos joku asia uhkaa jäädä epäselväksi, niin toimittajan viimeinen puheenvuoro ei jätä enää epätietoisuutta siitä, kenellä on paras ja tuorein tieto asiasta. Profiilia ei siis ole syytä vaihtaa.

Maailmanparantajan roolia ei ole myöskään aihetta ottaa. Siinä kyllä turhautuu. Eräs järkevä mies totesi minulle, että

uskontoon, politiikkaan ja seksiin ei ole syytä sekaantua. Tosi on. Tai jos on pakko, niin mieluiten viimeksi mainittuun.

Tämän maailman meno on siitä mielenkiintoinen, että suurin osa ihmiskunnasta elää uskomusten ja utopioiden varassa. Asiallisuus ei heitä kiinnosta, tieto ei kelpaa, mutta puolesta tai vastaan pitää olla, koska 'musta tuntuu niinku että...' Koulutuksella ja kouluttajilla riittää tekemistä 'sivistysmaissa', kehitysmaista nyt puhumattakaan. Toivottavasti riittää Dunanteja, Nightingaleja, Hammarskiöldejä, Teresoita ja Cygnaeuksia.

Tämän ja monien muiden lehtien palstoilla on puhuttu paljon vaihtoehtoisista hoidoista. Vapaa yhteiskunta on tietysti siitä hyvä, että jokainen voi vapaasti valita, millä tavalla hän haluaa tulla petetyksi. En olisi aikaisemmin uskonut, mutta nyt tiedän, miten hämmästyttävän tuntematon terveydenhuollon ammattilaisillekin on kaikkeen hoitoon sisältyvä plasebosuggestio. Ja miten mahtavia ovatkaan ennakkoluulot ja vuosisataiset asenteet.

Vielä yllättävämpää on minulle oli opettajien ja hoitohenkilökunnan yliedustus tutkimukseeni osallistuneiden joukossa koko väestön ammattijakaumaan verrattuna. Senkin voi tietysti tulkita monella tavalla, mutta saamani käsityksen mukaan kuitenkin pääasiassa vain yhdellä tavalla.

Nuoruuden ehdottomuuden aikana moni luulee, että on olemassa totuus, oikeus, ratkaisu — joku kattava ismi, eksistenssin selitys, transsendentaalisen ulottuvuuden tavoittamisen mahdollisuus. Mitä vanhemmaksi tulee, sitä varovaisemmin samastuu mihinkään ismiin, lopulliseen ja varmaan. Parempi olla paukahtamatta mihinkään uskoon, koska peli on silloin menetetty, kehitys estetty. Tervettä talonpoikaisjärkeä ei milloinkaan pitäisi unohtaa.

'Koirat haukkuvat ja karavaani kulkee'. Pahimmillaan ja parhaimmillaankin ihminen voi aiheuttaa vain pieniä häiriöitä; kosmos korjaa ja tasapainottaa, ja kokonaisuus menee horjumatta sinne minne se menee, ja luontokappaleet sen mukana.

Pessimisti? Vaikka ei ihan, niin melkein. Että tämmöinen tapaus — skeptikko.

Matti A. Miettinen

Skeptisiä pilkkeitä

Rajatiedon pörssiennuste vuodeksi 1992

Markku Javanainen

Seuraavassa kvalitatiivisen observaatioon, intuitiiviseen näkemykseeni ja meditatiiviseen, kosmisilta voimilta saatuun tietoon perustuva rajatiedon ilmiöiden pörssikurssiennuste vuodeksi 1992. Mikäli ennuste ei pidä paikkaansa 80 prosentin varmuudella (psykohenkisen OA-testin pistemäärä) lupaan erota Skepsis ry:stä.

Pörssikurssit nousussa:

Homeopaattinen ja antroposofinen lääkintä — voimakkaisiin markkinointiponnisteluihin nähden nousu hidasta ... Auravalokuvaus, nousua vain ensi kesään saakka ... Biodynaaminen eli antroposofinen viljely ... Uususkontoihin liittyvä henkiparannus ja kaukoparannus ... Osho-meditaatio ... Mahikari (japanilainen instant-uskonto) ja siihen liittyvä ympäristösaasteiden poistaminen ... Korvakynttilä, selvä sesonkituote, joka palaa loppuun nopeasti ... Tarokkikortteihin perustuva ennustaminen ... Jalokivi- ja muu kiviterapia ... Pyramiditerapia ... Kosketteluterapia ... Alkemia ... Aromaterapia ... Väridiagnoosi ja -terapia ... Rosenterapia ... Reikihoito ... Rebirthing-tekniikka (psyykkinen hengitys) ... Meridiaanihieronta ja trikkerpistekäsittely ... Astrologian tietyt muodot, mm. kulttuuriskribenttien suosiman Markku Mannisen "löysä" intuitioastrologia ... Kuuhulluusoppi ja terveydelliset sovellutukset ... Noituus ja

noitarituaalit eräissä feministisen liikkeen haaroissa ... Velhous miesten vapautusliikkeen keskuudessa ... Suomalainen muinaisusko yleensä ... Eksorsismi (henkien ja riivaajien manaus) ... Shamanismi yleensä ... Riimuennustaminen.

Kurssi ennallaan tai heittelehtii voimakkaasti:

Automaattikirjoitus ... Iirisdiagnostiikka (silmän värikalvon kohdat vastaavat kehon osia) ... Refleksologia (jalkapohjien ja koko kehon vyöhyketerapia) ... Akupunktuurin eri muodot; koko vartalon ja korvien akupuntiot laskussa, koska epäilyt niiden pelkästä placebovaikutuksesta vahvistumassa ... Itsekäytettävät akutuotteet: akurullat, akupallot, akupatjat, akupohjalliset, akusukat, akukorva- ja nenärenkaat ... Shiatsuhieronta ... Antroposofia ja steinerpedagogiikka ... Vitamiinien ja hivenaineiden yliannostusoppi... Kukkaterapia (tri Bachin versio) ... Makrobiotiikka (Yin ja Yang -ruokavalio) ... Elävän ravinnon ruokavalio; nousu taittuu, kun valmistuva tutkimus paljastaa, ettei kuumentamattomuudella ole terveydellistä merkitystä ... OBE-ilmiöt (ruumistapoistumisilmiöt).

Kurssi alhaalla mutta vakaa:

Krisnaliike (Harehare ramarama) ... Numerologia ja lukumystiikka ... Lykantropia ... Frenologia (päässä olevista kuhmuista ennustaminen) ... Satanismin modernit muodot (Anton La Vey) ... Polariterapia ... Nenädiagnoosi ja sierainterapia (nenän värekarvat herkkiä vastaanottamaan kosmisia värähtelyjä, kummallakin sieraimella oma tehtävänsä) ... Hiililläkävely ... Stigmatisaatio ... Jungilaisesti inspiroitunut psykoterapia ... Reichilainen orgonterapia ja lowenilainen bioenergetiikka ... Sporalogia.

Kurssi laskussa:

Ufouskovaisuus, Luukanen-boomi laantuu eikä pysty vetämään koko alaa ylös ... Käsien kirliankuvaus ... Kiromantia ja perinteinen kädestäpovaus yleensä ... Grafologia ... Perinteinen kummittelu, haamujen ja aaveiden näkeminen ... Kanavointi (channeling), spiritistinen yhteydenotto vainajiin ... Telepatian harrastus ... Poltergeist-ilmiöt ... Psykokinesia (esineiden liikuttelu psyykkisillä voimilla) ... Jetilogia (lumimiehenetsintä) ... Biorytmiikka ... Psykokirurgia ... Kristillinen henkiparannus ... Karismaattinen hampaankorjaus (paikkaus pelkän hengen voimalla) ... Hiusanalyysi- ja terapia ... Hilseterapia ... Tavanomaiset joogamuodot (mm. hatjajooga) ... Radiestesia, maasäteilyyn perustuva heilurin ja taikavarvun käyttö ... TM-meditaatio ... Scientologia, lukuisat dianetiikkaan perustavat liikeyritykset joutuvat selvitystilaan (U-MAN konkurssiin) ... Kuhne-kylvetys ja muu vesiterapia ... Antivaksinaatio (rokotusten vastustamisliike) ... Kvanttiteologia (jumalan etsiminen atomiytimestä) ja muu kvanttimystiikka.

Kursseja ei noteerata toistaiseksi:

Hammasdiagnostiikka ja -terapia, kukin hammas vastaa eri kehon osia, ylä- ja alaleuan hampailla eriytyneet tehtävät. ... Kynsidiagnoosi ja -terapia, kynnen muoto ja laikut kynsissä muodostavat "elämänkartan", tulkintakartat tulossa WSOYltä keväällä 1992. ... Rearlogia, perustuu aivojen ja takamuslihaksiston "maagisen vastaavuuden" periaatteeseen: "Wie oben so auch unten" = kuten ylhäällä niin myös alhaalla. Lihaksiston kumpikin puolisko eriytynyt aivolohkojen tapaan. Parapsyykkisesti kehittyneillä yksilöillä aivot ja takamuslihaksisto vaihtaneet tehtäviään.

Biocloaca-terapia vihdoin Suomessa — Instituuttilääketiede haastaa koululääketieteen

Hannu Suomela,

Vaihtoehtolääketieteen modernein, mutta vankasti perinteisiin, tuhansia vuosia vanhoihin terapioihin perustuva kokonaishoito on lopultakin myös meidän suomalaisten ulottuvilla.

Biocloaca-terapeutti Keijo K. Kreppes on juuri palannut vuosia kestäneeltä ulkomaanmatkaltaan, jonka aikana hän on tutustunut tämän kokonaisvaltaisen hoitomuodon olemukseen. Hän on onnistuneesti yhdistänyt vanhan tieteen ja nykyaikaisen korkean teknologian. Tekniikan tasoa kuvastaa sekin, että vireillä on useita patenttihakemuksia Suomessa ja Portugalissa.

Biocloaca-terapiassa on kyse veden välityksellä tapahtuvasta parantavan prinsiipin siirtämisestä potilaaseen. Hoito poistaa happamia kuona-aineita verestä ja puhdistaa erityisesti maksaa ja pernaa. Hoidon kokonaiskuvan saa paljastaa vasta hoitotilanteessa, mutta terapeuttimme on luvannut meille riittävästi todisteita hoidon vaikutuksista ja tieteellisistä taustoista.

Terapia pohjautuu muinaisintialaiseen aqua vera - parannustaitoon, jossa potilaan affirmaatio tasapainotetaan. Samalla myös väärin magnetoitua auraa voidaan uudelleen aspektoida. Toisena komponenttina on vanha roomalainen cloaca-tekniikka. Cloacina-jumalattaren vaikutuksesta tiedetään muinaisessa Roomassa rakennetun hyvin toimiva cloaca-järjestelmä, joka puhdisti tehokkaasti koko kaupungin kuona-aineista. Tekniikka on sittemmin ollut unohduksissa kunnes vaihtoehtoisten hoitomuotojen tutkijat ovat sen jälleen löytäneet.

Ketä voi auttaa?

Jokaiselle en voi luvata apua, sanoo tohtori Kreppes. Potilaalla pitää olla voimakas halu parantua ja mahdollisuus riittävän moneen hoitokertaan, sillä hoito saattaa kestää kuukausia. Kertaparanemisiakin kyllä tapahtuu, mutta jos potilas tulee hoitoon liian myöhään, on peli menetetty.

Parhaita hoitotuloksia on saavutettu kehitysvammoissa, epilepsiassa, syövässä ja masennuksessa. Sokeuden ja neliraajahalvauksen paranemiset ovat olleet vain osittaisia ja lyhytaikaisia.

Tohtori Kreppes korostaa, että hänellä ei ole suomalaista koululääkärin tutkintoa, mutta sen sijaan korkeimmat mahdolliset arvosanat pakistanilaisesta Biocloaca-instituutista sekä Rooman lähellä sijaitsevasta Aqua Therapeutica Maxima -instituutista. Helsinkiläinen Aleksandrian-instituutti on antanut suosituksensa Biocloaca-terapialle, ja kuuluisa helsinkiläinen hypnologi Helo Linden on Kreppesin yhtiökumppanina äskettäin perustetussa Kaivopuiston-instituutissa.

"Kehotan aina potilaitani ensin kääntymään terveyskeskuksen puoleen ja vasta jos apua ei löydy, tulemaan luokseni keskustelemaan hoitosuhteen aloittamisesta. Kaikkia pyrkijöitä en nyt kuitenkaan kykene hoitamaan." Todisteeksi Biocloaca-terapian tehosta riittänee tässä yhteydessä kaksi tapausselostusta:

Hilja K:n tapaus

Hilja on kärsinyt jo pian kymmenen vuotta laajalle levinneestä sisäelinten syövästä. Koululääketiede ei suostunut antamaan ennustetta Hiljan elinkaaresta. Hiljalla oli kipuja, huono ruokahalu ja kova vatsa. Jo parin kuukauden intensiivinen Biocloaca on tehnyt ihmeitä. Hilja syö nyt entistä terveellisemmin ja liikkuu kaupungilla erikoistarjouksia etsien. Kivut ovat poissa ja syövän eteneminen selvästi pysähtynyt.

Kirsti H:n tapaus

Kirstillä on vakava, useita leikkauksiakin vaatinut selkärankatrauma. Koululääketiede on tehnyt Kirstistä lähes liikuntakyvyttömän. "Heti alusta lähtien tiesin, että Biocloaca on minulle ainoa oikea vaihtoehto", Kirsti sanoo. "Olen tosin joutunut uhraamaan terveyteni eteen lähes asuntoni hinnan, mutta terveys on toki tärkeintä. Parantumisen näkee siitäkin, että käsialani on parantunut."

Biocloaca-Instituutti Kaivopuistossa

Biocloacan tärkeä periaate on, että hoitomenetelmät paljastetaan potilaalle vain sitää mukaa kun hoito etenee doshasta eli asteesta toiseen. Olemme kuitenkin saaneet yleisen tietoisuuden lisäämiseksi harvinaisen tilaisuuden tutustua Helsingin Kaivopuistossa sijaitsevaan instituuttiin.

Avarat ja valoisat odotustilat on suunniteltu noin sadalle ihmiselle. Itämaiset matot, palmut ja aulan läpi soliseva, taidokkaasti muotoiltu pienoismalli Indus-virrasta antavat rauhoittavan ja virkistävän vaikutelman. Kassa on vähän sivummalla, mutta sinne on opastus.

Pääsemme käymään hoitohuoneissa silloin kun niissä ei ole potilaita. Huoneissa on säädettävä valaistus, runsaasti viherkasveja, ja taustalla soi rauhoittava musiikki. "Yksityisyys ja luottamus ovat peruskysymyksiä, sanoo instituutin työntekijä NN. "Hoito etenee asteittain doshasta toiseen eli on progressiivista, päinvastoin kuin koululääketieteen degressiivinen hoitotapa. Hoito on aina kokonaisvaltaista ja pyrkii ihmisen koko biogeeneraattorin magnetoinnin tasapainottamiseen. Hoito voi kestää kuukausia, jopa vuosiakin, mutta joskus on yksikin hoitokerta riittänyt."

Tohtori Kreppes epäröi hetken, kun pyydämme päästä vilkaisemaan ylimmän doshan, yhdeksännen asteen huoneeseen. Täällä sijaitsevat ne patentoidut laitteet, joiden suunnittelussa

on saatu apua kotimaiselta insinööritoimistolta Rintin-Teknolta. Varsinainen rakennustyö taas on tehty Portugalissa, jossa posliiniteollisuus on vanhastaan vankkaa.

Europatentoitu laitteisto on keskellä huonetta. Se on halkaisijaltaan toista metriä alaosaastaan ja leviää ylöspäin; korkeutta on pari metriä. Laitteen yläpuolella on arviolta viisi kuutiometriä vetävä säiliö, josta roikkuu kettinki. Aivan oikein: kädensija on kullattu. Laitteiston yhdistää kaupungin verkkoon patentoitu, metrinen lasitiilistä rakennettu cloaca-systeemi, joka on mm. laser-optisesti fokusoitu.

"Viimeistään tässä yhdeksännessä doshassa, kun potilas saa toteuttaa itseään ja viimeinkin poistaa patoutuneet magneettivoimat aurastaan, vetämällä itsensä 'alas', kielteiset energiakentät, syöpä ja depressiot paranevat", Kreppes selostaa.

"Haluaisin, että Biocloaca-terapiaa tutkittaisiin myös Suomessa", Kreppes huokaisee - ulkomaillahan tutkimuksia on tehty vaikka kuinka paljon. Tohtorin toivomus onkin nyt toteutumassa, sillä nuori virolainen tiedemies, bioenergian ja bioenergetiikan assistentti on saamassa työluvan ja tulossa osoittamaan matemaattis-kyberneettisesti, kuinka auran kirlianin magnetoitumisen tasapainottuminen oikein tapahtuu.

Biocloaca-instituutin hoitoajat ovat tällä hetkellä varattuja, mutta suuren parantumisfrekvenssin takia paikkoja vapautuu aika usein. Aikavarauksia voi tiedustella numerosta (90) 636588.

Nuoruuden molekyyli?

Timo Kaitaro, Pariisi

Sanomalehti *Le Canard Euchaine* kertoi syyskuussa Korff-yhtiön aloittaneen ranskalaisissa lehdissä ryppyvoiteiden mainoskampanjan. Voiteita markkinoidaan nimillä "Anti Age Retard" ja "Anti Age Super". Putkilo Superia maksaa 340 frangista 2 600 frangiin.

Mainoksessa oli kuitenkin pieni ongelma: Ainoa lääkeaine, jolla on mahdollisesti vaikutusta ryppyihin on A-vitamiinin johdannainen "retinoidihappo" eli "la vitamine A acide" tai "acide retinoique". Sitä myydään Ranskassa reseptillä 15,20 frangin hintaan 0,25 mg:n tuubi. Retinolilla eli tavallisella A-vitamiinilla ei ole vastaavaa vaikutusta kudosten vanhenemiseen. Korffin tuotteet sisältävät lehtitietojen mukaan vain retinolia, ja niiden koostumus on sama kuin joidenkin apteekeissa myytävien voiteiden; esimerkiksi 30 gramman Avibon-tuubi maksaa 20,60 frangia. Femina-lehden mukaan voissakin olisi enemmän retinolia kuin Korffin tuotteissa, ja se olisi paljon halvempaa.

Professori Seurat Geneven kantonin sairaalasta on ensimmäisenä kiinnittänyt huomiota mainoksen tieteelliseen sisältöön. Hän vahvistaa, että Korffin tuotteet sisältävät vain retinolia, ja että ranskalaisessa mainoksessa mainittuja tutkimuksia ei ole koskaan julkaistu tieteellisissä aikakausjulkaisuissa.

Ranskassa Korffin jakelusta huolehtii "Campagne pour la pharmacie en France" -niminen organisaatio. Samanlaista taktiikkaa on käytetty Saksassa, Italiassa ja Sveitsissä. Organisaation nimi on saanut Ranskan farmaseutit varpailleen, ja he ovat nostaneet syytteen, perusteenaan "concurrence parasitaire" eli toisen nimellä ratsastava, loismainen kilpailukeino.

Myös Ranskan kilpailu- ja kuluttajansuojavirasto (La direction generale de la concurrence, de consommation et de la repression des fraudes) tutkii asiaa. Korffin johtajan mukaan hänen yhtiönsä tuotteet ovat "asianmukaisia". "Asianmukaisia" epäilemättä, toteaa Le Canard, kun asiana on 10 miljoonan markan markkinointikampanja.

Korff näyttää pyrkivän myös Suomen markkinoille. Ainakin *Ilta-Sanomissa* julkaistiin syyskuun lopussa uutisen muotoon naamioitu ilmoitus, jossa väitettiin kahden amerikkalaisen tutkijan löytäneen nuoruuden molekyylin:

> *"Geoffrey Brooks ja Hans Schaeffer New Jerseystä ovat löytäneet keinon, joka saattaa parantaa retinolimolekyylin ryppyjä poistavia ominaisuuksia, koska se pystyy imeytymään ihoon jopa 8-20 kertaa tehokkaammin kuin perinteinen retinoli."*

Ilmoituksessa selostetaan, että Brooks ja Schaeffer onnistuivat sitomaan retinolimolekyyliin atomiketjun, "mistä seuraa suurempi nopeus ja imeytymiskyky". Uuden molekyylinsä he ristivät super-retinoliksi, koska "se on kuin moottori, johon on lisätty hevosvoimia, ja se pystyy paremmin vähentämään ryppyjen määrää ja syvyyttä".

Lopuksi Ilta-Sanomien ilmoituksessa sanotaan, että tätä super-retinolia sisältävää ryppyvoidetta myydään nimellä Anti-Age Super, ja sitä saadaan pian myös "muutamista eurooppalaisista ja suomalaisista apteekeista".

Toimituksen jälkikommentti:

Miten on; löytyisikö Suomesta farmaseuttia, proviisoria tai apteekkaria, joka tuntee super-retinolin? Mikä mahtaa olla retinoliin liitetty "atomiketju"? Ottavatko suomalaiset apteekit myytäväksi mitä tahansa tuubiin tungettua ihmerohtoa?

Vuoden 1991 huuhaa-palkinto scientologeille

Skepsis ry myönsi joulukuussa vuoden 1991 huuhaa-palkinnon Suomen scientologia-yhdistykselle, Helsingin dianetiikka-keskukselle sekä muille kansainvälisen scientologisen liikkeen Suomessa toimiville järjestöille ja yrityksille.

Valintaa perusteltiin 'kunniakirjassa' sillä, että kyseiset yhteisöt ovat harjoittaneet tieteen kaapuun verhoutuvan, mutta dogmeihin perustuvien scientologia- ja dianetiikka kurssien sekä testien markkinointia harhaanjohtavin keinoin. Palkintoon liittyi seuraava teksti:

"Myöntäessään vuoden 1991 huuhaa-palkinnon Skepsis haluaa kiinnittää huomiota scientologisen liikkeen Suomessa vuodesta 1980 jatkuneeseen, tieteeksi naamioidun salaopin markkinointiin ja levittämiseen.

Scientologia-nimisen kulttiliikkeen perusti amerikkalainen tieteiskirjailija **L. Ron Hubbard.** Liikkeen ytimenä olevan dianetiikan perusdogmit julkaistiin ensimmäisen kerran *Astounding Science Fiction* -lehdessä 1950. Hubbard perusti ideoidensa pohjalta 1950-luvun alussa dianetiikkakeskuksia USA:ssa ja liike järjestäytyi myöhemmin virallisesti scientologia-kirkoksi. Liike on levittäytynyt Yhdysvalloista ympäri maailman; Suomeen se on tuotettu 1980-luvun alussa.

Liikkeen oman määritelmän mukaan "dianetiikka on ensimmäinen täysin täsmällinen teknologia, joka pystyy saamaan aikaan terveen ja onnellisen ihmisen". Dianetiikan mukaan kaikki ihmisen ongelmat johtuvat ns. "engrammeista" eli kivuliaista muistoista, jotka hän on saanut joko edellisissä elämissään tai sikiönä. Osallistumalla scientologian kursseihin ihminen pystyy vähitellen vapautumaan engrammeistaan ja saavuttamaan ns. "clear"-tilan, jonka Hubbard itse väitti saavuttaneensa elokuussa 1965.

Tiiviisti opintojaan jatkava scientologi päätyy lopulta "operoivaksi thetauiksi", joka pystyy "toimimaan aineellisen maailman laeista riippumatta": irtaantumaan ruumiistaan, lukemaan

ajatuksia ja matkustamaan tähtien välillä, ja välttämään nuhan.

Scientologia-liike tunnetaan kaduilla tarjotuista ilmaisista persoonallisuustesteistä, joiden avulla itsensä kehittämiseen pyrkiviä ihmisiä houkutellaan asteittain kallistuville kursseille. Kurssien ja niiden rahoittamisen vuoksi monet henkilöt ovat joutuneet suuriin henkisiin ja taloudellisiin vaikeuksiin.

Liikkeen kohderyhmiin kuuluvat myös erilaisten ongelmien kanssa kamppailevat ihmiset. Suomessa toimivat scientologisen verkoston piirissä Ihmisoikeuskomissio, jonka toiminta kohdistuu mielenterveyspalveluja käyttäneisiin ihmisiin, sekä vastikään maassamme toimintansa aloittanut, huumeiden käyttäjien värväämiseen pyrkivä Narconon-liike.

Suomessa toimii lisäksi kymmeniä konsulttiyrityksiä, jotka soveltavat scientologisia menetelmiä. Nämä yritykset pyrkivät peittelemään yhteytensä scientologiseen liikeeseen. Esimerkiksi asiakkaille ei paljasteta, että mm. viranomaisille kaupattu 2 500 markkaa maksava henkilöstövalintatesti - josta myös käytetään luotamusta herättävää nimeä *The Standard Oxford Capacity Analysis* - koostuu samoista 200 kysymyksestä kuin kaduilla ilmaiseksi tarjottava scientologien persoonallisuustesti.

Testin tasosta antaa kuvan se, että lomakkeen käsittely tapahtuu pelkästään lomakkeen kysymyksistä laskettujen pistesummien avulla testattavaa edes näkemättä. Kuitenkin esimerkiksi **U-Man Finland Oy** lupaa, että testin avulla yritykset voivat karsia "sitruunat", "myrkynkylväjät" ja "epäsosiaaliset" työntekijät pois hakijoiden joukosta. U-Man lupaa testilleen "94-96 prosentin varmuuden".

Samaa testiä ovat kaupanneet myös eräät muut scientologialiikettä lähellä olevat yritykset, mm. **Choice Finland Oy, Johtoryhmä Oy** ja **Survival Consulting J. Raita.**

* * *

Kun scientologiaa lähellä olevat järjestöt ja yritykset markkinoivat oppejaan harhauttavasti tieteeseen vedoten ja ihmisten

hyväuskoisuudella keinotellen, Skepsis katsoo niiden ansaitsevan vuoden 1991 Huuhaa-palkinnon."

Skepsiksen Huuhaa-palkinto
numero 3

Skepsiksen Huuhaa-palkinto

1991

myönnetään

SUOMEN SCIENTOLOGIA-YHDISTYKSELLE,

HELSINGIN DIANETIIKKA-KESKUKSELLE

sekä muille kansainvälisen scientologisen liikkeen Suomessa toimiville järjestöille ja yrityksille

tieteen kaapuun verhoutuvan scientologian ja dianetiikan dogmeihin perustuvien testien ja kurssien markkinoinnista harhaanjohtavin keinoin

Helsingissä 2.12.1991
Skepsis ry:n puolesta

Nils Mustelin
puheenjohtaja

Lauri Gröhn
sihteeri

Harhautus ratkaisee

Scientologeille myönnetty huuhaa-palkinto on järjestyksessä kolmas. Ensimmäisen palkinnon Skepsis myönsi 1989 kustannusyhtiö WSOY:lle pseudotieteellisen kirjallisuuden pitkäaikaisesta julkaisemisesta tietokirjallisuutena. Toinen huuhaapalkinto myönnettiin 1990 Vantaan kaupungin työväenopistolle, astrologian ja grafologian opettamisesta tieteen valekaavussa.

Huuhaa-palkintojen tarkoitus ei ole rajoittaa kenenkään sanan-, uskonnon- tai yhdistymisen vapautta. Palkinnon perusteluissa on kuitenkin jokaisella kerralla kiinnitetty huomiota siihen, että pseudotieteitä ja muita kyseenalaisia oppeja ei pitäisi väittää tieteeksi. Palkintoa tuskin koskaan myönnetään yhteisölle, joka tunnustaa avoimesti myyvänsä herkkäuskoisille ihmisille huuhaa-kursseja ja aikuisten satukirjoja.

Jäsenkysely

Skepsis ry täyttää viisi vuotta, ja sen kunniaksi yhdistys tekee pienen tutkimuksen omista jäsenistään. Pyydämme vastauksia alla oleviin kysymyksiin paitsi jäseniltä, myös Skeptikon tilaajilta ja muilta lukijoilta, jotta osaisimme kehittää tätä lehteä oikeaan suuntaan.

Koska tilaa on näin vähän, pyydämme sinua käyttämään vastauksiisi erillistä paperia.

Vastaukset pyydämme lähettämään yhdistyksen sihteerille **Lauri Gröhnille,** osoite **Ojahaanpolku 8 B 17, 01600 Vantaa.**

Ensin kysymme henkilötietojasi, joita ei tietenkään julkaista. Jos kuitenkin pelkäät tietosuojasi puolesta, älä anna nimeäsi, vaan vastaa suoraan kysymyksiin.

Nimi

Osoite kotiin

Puhelin

Ammatti

Osoite töihin

Puhelin töihin

Telefax

Olen Skepsiksen jäsen

Olen Skeptikon tilaaja

Olen vakituinen lukija

Olen satunnainen lukija

1) Millon ja miksi liityit Skepsiksen jäseneksi? Jos et ole liittynyt, niin miksi et?

2) Onko yhdistyksen toiminta vastannut odotuksiasi? Jos ei, niin miksi ei?

3) Oletko osallistunut yhdistyksen järjestämiin tilaisuuksiin?

4) Mihin asioihin yhdistyksen pitäisi mielestäsi keskittää enemmän huomiota?

5) Minkälaisia tilaisuuksia toivoisit yhdistyksen järjestävän tulevaisuudessa?

6) Ketä tai keitä haluaisit kuulla Skepsiksen luennoitsijavieraana?

7) Mitä mieltä olet Skeptikko-lehdestä? Miten sitä pitäisi mielestäsi kehittää?

8) Yhdistys kaipaa jatkuvasti vapaaehtoistyövoimaa. Olisitko itse valmis osallistumaan käytännön töihin? Mihin?

9) Pitäisikö yhdistyksen mielestäsi esiintyä julkisuudessa entistä tiukemmin ns. huuhaa-ilmiöitä vastaan, vai pitäisikö esiintyä suvaitsevaisemmin?

10) Ketä henkilöä, laitosta, yritystä tai yhteisöä ehdottaisit vuoden 1992 Huuhaa-palkinnon saajaksi?

Kiitos vastauksistasi

Jäsenasiaa

Jäseneksi liitytään täyttämällä ja allekirjoittamalla seuraavalta sivulta löytyvä jäsenanomuslomake. Lomake palautetaan sihteerille, jolta saa myös otteita yhdistyksen säännöistä. Sihteeri esittelee jäsenanomukset hallitukselle, joka hyväksyy uudet jäsenet.

Maaliskuun 1991 vuosikokouksessa vahvistettu Skepsiksen jäsenmaksu on 75 markkaa (30 mk alle 20-vuotiailta). Jäsenmaksun voi maksaa tilille PSP 6371-513. Jäsenmaksuun sisältyy Skeptikon tilaus. Jäseneksi hyväksytään kuitenkin vain ne, jotka ovat jättäneet myös jäsenanomuksen. Pelkkä maksu tulkitaan Skeptikko-lehden tilaukseksi.

Jäsenmäärän nopean kasvun vuoksi Skeptikon jakelussa on päätetty siirtyä taiteen käytäntöön: Uusille jäsenille ja tilaajille ei lähetetä alkuvuoden numeroita taannehtivasti, vaan kukin saa lehden neljä seuraava numeroa. Vanhat tämän vuoden maksun maksaneet jäsenet ja tilaajat saavat automaattisesti numerot 12-15.

Skeptikko-lehden osoitelapun koodit tarkoittavat seuraavaa:

J15 Jäsen, oikeutettu lehden numeroon 15
L15 Tilaaja, oikeutettu lehden numeroon 15
X15 Tulkittu lehden tilaajaksi, koska jäsenanomus puuttuu
I Uusi jäsen, maksusuoritus puuttuu

Jos haluat liittyä Skepsiksen jäseneksi, lähetä allaoleva lomake täytettynä Skepsiksen sihteerille: Lauri Gröhn, Ojahaanpolku 8 B 17, 01600 Vantaa.

Jäsenanomus

Nimi

Ammatti ja oppiarvo

Lähiosoite

Postitoimipaikka

Puhelin

Työpaikka

Lähiosoite

Postitoimipaikka

Puhelin

Kokemus Skepsiksen toimialaan liittyvistä asioista, mahdolliset aihetta sivuavat julkaisut, jäsenyys muissa tieteellisissä yhdistyksissä, erityiset mielenkiinnon kohteet (käytä tarvittaessa erillistä paperia):

Hyväksyn Skepsis-yhdistyksen säännöissä määritellyt tarkoituksen ja toimintaperiaatteet (kts. lehden takakansi) ja haluan liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Päiväys

Allekirjoitus

English summary

Belief and scientism, *Pekka Roponen*
Utilizing ill-defined "scientific facts" as basis for one's view of life is questionable. It robs the individual from his right to judgement and his own opinions. Science is always uncertain, so it would be very dangerous to render it the task of finding the meaning of life.

Mars and the EC under suspicion, *Matti Virtanen*
Report from the European Skeptics' meeting in Amsterdam, 4.-5. October 1991. Special attention is given to the so-called Gauquelin- or Mars correlation, which was discussed at greath length in the meeting. Also the European Community's plans to ease the classification of homeopathic medicines is explained, based on professor Wim Betz's presentation at the seminar.

Recycled ideas for sale, *Markku Javanainen*
The annual fringe fair of New Age ideas was held in Helsinki in mid-October 1991. There were over 80 associations or firms presenting their wares and ideas and about 4 000 visitors in two days - more than ever before. The author discusses possible reasons for this. He proposes that New Age appeals to the "post-modernist" mind which feels uncomfortable with reason. An alternative - and preferred - hypothesis is that, we are just witnessing a well-marketed return to the "Old Age".

Who is allowed to practise psychotherapy?, *Pekka Roponen*
A possible law that would limit the practice of psychotherapy has been debated for a decade in Finland, without any concrete results. At first the proposal might seem reasonable, but the author has second thoughts: How do you define psychotherapy? What should be the qualifications of a licensed psychotherapist? Would it not be to the patients' advantage if there were several different alternatives available?

Occult chemistry

The previous issue of Skeptikko had an article by Gustaf Mattsson about, the "occult chemistry" of theosophy. We have after that, received appropriate illustrations for the article from the book "Leading ideas in theosophy". Some of the most charming occult atoms are reproduced here.

Bad book, *review by Hannu Karttunen*

The 1991 best-selling fringe book in Finland was "Ambassador of the stars" by Rauni-Leena Luukanen, a Geneva-based finnish physician. She claims to have experienced several contacts with ufos and extra-terrestrial creatures that travel on them. In Skeptikko's review, several of her factual claims are shown to have originated in the author's own imagination.

A legal mess, *Matti Virtanen*

A review of CSICOP's and James Randi's legal problems with Uri Geller is presented, based on published material in the Skeptical Briefs and other newsletters. Translations of Geller's and Randi's open letters in May-June 1991 are also included.

Scientologists receive 1991 flim-flam-award

The Skepsis-association announced in december 1991 that the recipients for the third Flim-Flam-award are the Finnish Scientology association and the Center of Dianetics in Helsinki. The letter accompanying the award stated that, the Scientology movement has marketed its dogmatic teachings under the disguise of science since 1980. Special mention was given to the many commercial firms that sell Scientology's "personality test" as a recruitment tool to employers.

Skepsis on 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys. Skepsiksen toimintaperiaatteet ovat samantapaiset kuin yhdysvaltalaisen CSICOPin (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mutta se toimii täysin itsenäisesti vaikkakin yhteistyössä CSICOPin ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistyksen säännöissä mainitaan Skepsiksen tarkoituksesta ja periaatteista seuraavaa:

Yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden objektiivista ja puolueetonta tieteellistä tutkimusta, ottamatta näiden väitteiden paikkansapitävyyteen kantaa apriorisin, tutkimusta edeltävin perustein.
- Ylläpitää tällaisesta tutkimuksesta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa sekä pitää yhteyttä vastaavanlaisiin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla.
- Julkaista paranormaaleja ilmiöitä koskevia väitteitä tutkivia artikkeleja ja kirjoja sekä laatia tällaisia väitteitä sisältävien julkaisujen bibliografioita.
- Järjestää alaan liittyviä kokouksia ja konferensseja sekä harjoittaa valistus- ja tiedotustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä anomuksesta yhdistyksen jäseneksi yksityishenkilöitä ja oikeuskelpoisia yhteisöjä, jotka hyväksyvät edellä mainitut yhdistyksen periaatteet.